

ਪਾਇਲਟ ਅੰਨ ਦਾਇਰਾ

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૦૬૦૫ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ પાલનદાન વાનદા

વિષય ૩૧-૫૩ : ૪૦૨૫ રાજા

ખાલીદ ખીન વલીદ રદી.

(દુકં જીવનચરિત્ર.)

લેખક—મુનશી હામેદખીયાં ડાહુખીયાં.

અમદાવાદ.

પ્રકટકર્તા

પડાણ નિઝામખાન નુરખાન વડીલ.

અમદાવાદ.

આવૃત્તિ ૨ જી.

પ્રત ૫૦૦.

છ. સ. ૧૯૨૩.

કિંમત ૧-૦-૦

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
૧૯૬૦

ભૃ-પૃ: સ્વરૂપ રસા

(પ્રકટકર્તાના સર્વ હક સ્વાધીન.)

અમદાવાદ મીરજીપુર રોડ નુડલેન્ડ બંગલામાં
આવેલા ધી અમરસિંહજી પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં
પદ્માણુ નુરખાન અમીરખાન વડીલે છાપ્યું.

ના. પીરસાહેબશ્રી મોટામીયાં સાહેબ.

સન્નદેનશીન ચિરતીઆ ગાદી માંગરોલ.
દુવાએ સુમતુલ ઇસ્લામ.

આ લઘુ પુસ્તક “ ખાલીદ બીન વલીદ રદી૦ નું દુંક જીવન વૃતાંત ” જેમણે પાક ઇસ્લામ ધર્મ તરફ અતિ વખાણુવા લાયક સેવા બજાવેલી છે. આપ નામદાર શ્રી મહાન ચિરતીઆ ખાનદાનમાં માંગરોલ (ગુજરાત)ના ગાદીપતી પીર દરબજા ઉપર પોતાના તરીકાને દીપાવી રહ્યા છે. સચીન સ્ટેટના નાયબ દીવાન જેવા અધિકારનું રાજનામું આપી પાક મઝહબ અને કોમ હિતના નેક કાર્યોમાં તન-મન-ધન તથા વખતના ભોગે વખાણુવા લાયક સેવા બજાવી રહ્યા છે. ઇત્યાદી સાચા સદગુણોથી આકર્ષાઈ તેવા એક ઇસ્લામી નર રતનનું વૃતાંત તે આપશ્રીને અર્પણ થાય તોજ ઘટિત થયું ગણાય એમ અમારી અરજનો સ્વીકાર કરવાથી આપશ્રીનેજ અર્પણ કરવામાં માન સમજી કૃતાર્થ થયા છીએ.

હજુર શ્રીનો અદના ખાદેમ.

અમદાવાદ.

પ્રગટ કર્તા

૨૫-૭-૨૩

જપાય છે.

જપાય છે.

ઈ રા ન નું

અણુ મોલ મોતી.

અગાઉથી ગ્રાહક થઈ નામ નોંધાવો

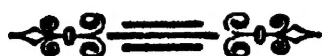
મેનેજર

પોલિટિકલ ભોમીઓ

અમદાવાદ.

પ્રસ્તાવના.

આ વિશ્વમાં કેટલાક એવા શુરવીર અને રણધીર પુરૂષો થઇ ગયા છે, કે જેઓ લાંબા સમયથી આ અસાર સંસારનો ત્યાગ કરી ગયા છતાં, હજી પણ તેમની કીર્તિ અને શુરાતનનાં કામો સુર્યના તેજસ્વી કિરણોની પેઠે ઐતિહાસીક પુસ્તકોમાં પ્રકાશી રહ્યાં છે. જો કે તેમનાં ચૈતન્યહિન પંચભૂતરૂપી શરીરો લાંબા કાળથી માટીમાં મળી ગયાં છે, પણ તેમના સદાચાર અને શુરાતનના કાર્યોના પ્રતાપે તેમના આત્મા હજી પણ અમર છે અને યાવતચંદ્ર દિવાકરો સુધી તેમજ રહેશે. તેમને આ વિશ્વમાંથી લીલા કઠી જવાને લાંબો સમય થયો છતાં આજે પણ આપણે તેમની કીર્તિના ગુણગાન ગાઈ રહ્યા છીએ. ઐતિહાસીક પુસ્તકો એ શુરવીર અને સદાચારી પુરૂષોની કીર્તિના ભંડાર સમાન છે. એટલુંજ નહિ, પણ તે તેમના કીર્તિ સ્તંભોજ છે. તેમના વાંચનથી આપણે આપણા પુર્વજો અને પુર્વની સ્થિતિ વિશે કાંઈક જ્ઞાન સંપાદન કરી શકીએ છીએ અને તેમાંથી આપણને ઘણું શીખવાનું મળે છે. વીર પુરૂષોનાં જીવન ચરિત્રો વાંચવાથી આપણે આપણું જીવન ઉન્નત બનાવી શકીએ છીએ અને તેમનું અનુકરણ

કરી ગમે તેવું કઠણ કામ પણ સહેલાઈથી કરી શકીએ છીએ. એટલુંજ નહિ પરંતુ તેમનો દાખલો લઈ સંકટ સમયે ધૈર્ય ધરી સતકર્મો પણ કરી શકીએ છીએ. આ વિશ્વમાં અનેક વીર પુરૂષો થઈ ગયા છે. જેમણે પોતાના સમયમાં શુરાતન અને સદાચારનાં કામો કરી પોતાનાં નામ અમર કર્યાં છે. પરંતુ તે સર્વમાં શુરવીર અને સદ્ગુણી મુસલમાનોએ તો અવધીજ કરી છે. તેમના જેટલું શુરાતન ખીજ કોઈ પણ પ્રજાએ દેખાડ્યું નથી. શુરવીર રોમન અને ગ્રીકોએ પણ તેમના જેટલા વિસ્તીર્ણ પ્રદેશો ઉપર રાજસત્તા ભોગવી નથી. આ ખીના ઇતિહાસથી સિદ્ધ થઈ શકે છે. શુરવીર ઇસ્લામીઓએ આ વિશ્વના લગભગ અર્ધ વિભાગ ઉપર પોતાની રાજસત્તા પ્રસારી હતી. આજે જેમ દુનિયાના પાંચ ખંડ ગણાય છે, તેમ પ્રથમ ન હતું. તે વખતે માત્ર ત્રણ ખંડ લોકોના જાણવામાં આવ્યા હતા. તેમાંથી ઇસ્લામીઓએ નીચે વર્ણવેલા પ્રદેશો ઉપર પોતાની રાજસત્તા પ્રસારી હતી.

એશીયા—અરબસ્તાન, તુરકસ્તાન, ઇરાન, અફઘાનિસ્તાન, બલુચિસ્તાન, હિંદુસ્તાન તેમજ ચીન અને રૂશીયાનો કેટલોક ભાગ; આદી પ્રદેશો શુરવીર મુસલમાનોએ જીતી લીધા હતા. આ પ્રમાણે એશીયા ખંડના અર્ધ કરતાં વધુ વિસ્તાર ઉપર તેમણે પોતાની રાજસત્તા જમાવી હતી અને તેના જોઈએ તેટલા

પુરાવાઓ આજે આપણને ધર્મશાસ્ત્રો, ઐતિહાસીક પુસ્તકો અને લાંબા કાળથી ચાલતી આવેલી કથાઓ ઉપરથી મળી આવે છે. તેમજ દેશાટણ કરતા અનેક રાજ્યો અને તેવાજ અનેક જોવાલાયક પ્રત્યક્ષ દેખાવો એજ તેની સાબીતીના મુદ્રાલેખો છે.

તેજ પ્રમાણે યુરોપ ખંડમાં—સ્પેન, રોમ, તુર્ક-સ્તાન આદિ પ્રદેશો તેમણે જીતી લીધા હતા. તદુપરાંત શુરવીર તુર્ક લોકો એકવાર ઓસ્ટ્રીયાની રાજ્યધાની વીએના સુધી પહોંચી ગયા હતા. વળી ઇસ્લામીઓએ આફ્રિકાના ઉત્તર કિનારાના લગભગ સઘળા પ્રદેશો જીતી લીધા હતા. આ પ્રમાણે તેમણે દુનિયાના લગભગ અડધા વિસ્તાર ઉપર રાજસત્તા ભોગવી હતી. જેવા તેઓ શુરવીર હતા, તેવાજ તેઓ ન્યાયપરાયણ પણ હતા. પોતાની સમસ્ત પ્રજાને તેઓ એક સરખો ન્યાય આપતા હતા. ઇસ્લામીઓ કેવા ન્યાયપરાયણ હતા તે બાબત હજરત ઉમર ફારુક રદી. ના વખતમાં બનેલા એક ખરા બનાવ ઉપરથી જણાઇ આવે છે. તે મહાત્માએ એક ગંભીર અપરાધ બદલ પોતાના પ્રિય પુત્રને દેહાંતની શિક્ષા કરી હતી. મુસલમાનોની ન્યાયપરાયણતાનો આ કાંઇ એકજ દાખલો નથી, પણ તેવા અનેક દાખલાઓ છે, જે પ્રસંગોપાત બતાવવામાં આવશે. હિંદુસ્તાનમાં પણ ઇસ્લામી રાજ્યસત્તા સ્થાપ્યા પછી મુસલમાન રાજ્યકર્તાઓએ પોતાનું

બનતું કયું છે. આ બીના નીચે આપેલાં ઉદાહરણો ઉપરથી જણાઇ આવશે. દિલ્હીના સુલતાન બહીલોદ્દીન ખાન લોદીનો એક શાહજાદો હાથી ઉપર સવાર થઇ એક દરગાહો શહેરમાં ફરતો હતો, એટલામાં એક વાણીયાના ઘર પાસેથી પસાર થતાં તે ઘરમાં રહેતી વાણીયણ પોતાના ચોકમાં નગ્નાવસ્થામાં સ્નાન કરી રહી હતી. ચોકની ભીંતો નીચી હોવાથી શાહજાદાની વહેમ ચુકથી પાનની પીચકારી, નીચે નાખવા જતાં તેના ઉપર પડી. વાણીયણે ઉંચું જોયું તો શાહજાદો તેની દ્રષ્ટિએ પડ્યો. તેથી તે લજ્જા પામી અને સઘળી બીના પોતાના પતિને સવિસ્તર કહી સંભળાવી. બીજો દીવસે વાણીઓ સુલતાનના દરબારમાં ગયો, અને અરજદારોના ટોળામાં ઉભા રહી પોતાની ફરીઆદ સુલતાન સમક્ષ નિવેદન કરી. સઘળી હકીકત સાંભળીને સુલતાને એવો હુકમ કર્યો કે “શાહજાદાની બેગમ પણ તેવીજ સ્થિતિમાં બેસે, અને વાણીઓ તેની સાથે તેવીજ ચેષ્ટા કરે” સુલતાનની આવી આજ્ઞા સાંભળીને દરબારીઓ સ્તબ્ધ થઈ ગયા અને એક શબ્દ માત્ર પણ બોલી શક્યા નહિ. પરંતુ વાણીઆએ વિનંતી કરી કે “ખુદાવંદ હું આપના ન્યાયથી પ્રસન્ન થયો છું, મને યોગ્ય ન્યાય મળી ચુક્યો છે અને તેથી હું શાહજાદાનો અપરાધ ક્ષમા કરું છું” અહીં કેવો અપૂર્વ ન્યાય! ન્યાયપરાયણતાના આવા સર્વોત્તમ દાખલાઓ વાંચ્યા પછી

પણ ઇસ્લામી બાદશાહોને અન્યાયી કહેવા એ મુખર્જતા નહિ તો બીજું શું! શહેનશાહ જહાંગીરશાહે પણ એક ધોખણુને તેવોજ ન્યાય આપ્યો હતો. તે ઉપરથી જણાય છે કે મુસલમાન બાદશાહો ધણા ન્યાય પરાયણ હતા છતાં તેમને કૃતમ્ની, દુષ્ટ, ધાતકી, આદિ જે અયોગ્ય વિશેષણો આપવામાં આવે છે, તે ધર્મ ભેદ અને દ્વેષભાવનુંજ પરિણામ છે.

જેમ જેમ ઐતિહાસીક બાબતોનું સંશોધન થતું જાય છે તેમ તેમ મુસલમાન બાદશાહોની ન્યાયપરાયણતાના દાખલાઓ વધુ પ્રમાણમાં મળતા જાય છે. થોડા સમય પહેલાં કરવામાં આવેલી શોધખોળના પરિણામે એવી બીના બહાર આવી છે કે “ કલકત્તાના કારાગ્રહ વિષે જે ઉલ્લેખ ઐતિહાસીક પુસ્તકોમાં જોવામાં આવે છે, તેમાં સત્યતાનો અંશ પણ નથી. એટલુંજ નહિ, પરંતુ આવો બનાવ કલકત્તામાં કદી પણ બન્યો નહોતો.”, તેજ પ્રમાણે મૈસુરના ટીપુ સુલ્તાન વિષે કહેવામાં આવે છે તે પ્રમાણે તે હિંદુઓનો શત્રુ નહિ પણ મિત્ર હતો, અને જ્યારે મરેહાઓએ એક હિંદુ દેવળ તોડી નાંખ્યું, ત્યારે સુલ્તાને ઉક્ત દેવળ દુરસ્ત કરાવી આપ્યું. આ પ્રમાણે ઐતિહાસીક વિષયોને લગતી નવીન શોધખોળો થવાથી “ ગુજરાતી ” જેવું એક અગ્રેસર સપ્તાહિક વર્તમાનપત્ર પોતાના તા, ૩૦ મી ડીસેમ્બર ૧૯૧૭ ના અંકના લીડરમાં જણાવે છે કે “ મુસલમાન

બાદશાહેને કેટલાક ઐતિહાસીક પુસ્તકોમાં નિર્દેય બતાવવામાં આવ્યા છે, પરંતુ વાસ્તવિક રીતે જોતાં તેઓ તેવા હતાજ નહિ.” આ વાક્યો ઉપરથી સિદ્ધ થાય છે કે મુસલમાન બાદશાહેને જે અનુચિત વિશેષણો આપવામાં આવે છે, તે દ્વેષભાવનુંજ પરિણામ છે.

હવે કંદાય કોઈ એવો પ્રશ્ન કરે કે ઉપર્યુક્ત વર્ણનનો આ નવીન પુસ્તક સાથે શો સંબંધ છે ? આ પ્રશ્નનો એજ જવાબ છે કે આ નવીન કૃતિમાં મુસલમાનોની વીરતા અને તેમની લડાયક રાજ્યનીતી વિષે ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે અને તેને ઉપર્યુક્ત વર્ણન સાથે ઘાડો સંબંધ હોવાથી ઉપલી હકીકત સવિસ્તાર આપવામાં આવી છે. દેખીલા ઇતિહાસવેત્તાઓ મુસલમાનો ઉપર બે આક્ષેપો મૂકે છે. (૧) સ્ત્રીઓ ઉપર જીલમ. (૨) સામાન્ય લુટફાટ. પરંતુ આ નવીન પુસ્તકમાં વર્ણવેલી અનેક લડાઈઓમાં મુસલમાનોએ વિજય પ્રાપ્ત કર્યો હતો, છતાં એક પણ સ્થળે તેમણે લુટફાટ કરી અબજા જાતી ઉપર જીલમ ગુજાર્યો નથી. એટલુંજ નહિ પણ ૨૧ મા પ્રકરણમાં વર્ણવેલી લડાઈમાં રોમન રાજકુમારી ઇસ્લામી સૈનિકોના હાથે કેદ પકડાઈ હતી. છતાં તેના ઉપર કોઈ પણ પ્રકારનો જીલમ કે ત્રાસ નહિ ગુજારતાં માનસહિત તેના પિતા પાસે મોકલી દેવામાં આવી હતી. તદુપરાંત હજરત ખાલીદે યુનસને કહ્યું હતું કે “ જો તમારી

પ્રિયા દમિરક નગરના પુર્વ વિભાગમાં રહેતી હશે તો તેને મેળવી આપવા માટે અમે બંધાતા નથી. કેમકે તે ભાગ અમે સંધિ વડે પ્રાપ્ત કરેલો હોવાને લીધે ત્યાંથી એક નજીવી વસ્તુ લેવાનો પણ અમને હક નથી. ” આ બે ચાર લીટીઓનો ભાવાર્થ શો છે ? તેમનો ભાવાર્થ એજ છે કે મુસલમાન આદશાહો અને તેમના સેનાધ્યક્ષો, રાજનિતીજ, દયાળુ, અને વચન પાળનારા હતા.

તેઓ જીતાયલી પ્રજાઓ ઉપર કાંઈ પણ જુદમ નહિ ગુમ્હરતાં, તેમના સુખ સાધન અર્થે તન, મન અને ધનથી ભગીરથ પ્રયાસ કરતા હતા. હજરત ખાલીદે જ્યારે બસરાથી ધરાક સુધીના સઘળા નગરો જીતી લીધાં ત્યારે લોકોને ન્યાય આપવા માટે તેમણે કચેરીઓ સ્થાપી. તેમનું ઉક્ત કર્તવ્ય મુસલમાનોની ઉત્તમ રાજનિતી પુરવાર કરે છે. આટલી સામાન્ય હકીકત લખ્યા પછી આ લઘુ પુસ્તકના નાયક હજરત ખાલીદના ગુણદોષ વિષે કાંઈક લખીશું.

આ પ્રતાપી અને ભાગ્યશાળી પુરુષનો જન્મ કુરેશ વંશમાં થયો હતો. તેમના પિતા અરબસ્તાનના એક પ્રખ્યાત વેપારી હતા. બાળ વયમાં ધાર્મિક કેળવણી લીધા પછી એક શુરવીર પુરુષને શોભે તેવું ઉત્તમ શિક્ષણ મેળવ્યું હતું. તેમના શરીરમાં વીરતાનાં કિરણો બાળ વયથીજ પ્રકાશી રહ્યાં હતાં. માત્ર યાદ વરસની લઘુ વયમાં તેમણે એક ખંજર વડે સિંહનો

શિકાર કર્યો હતો. જેમ જેમ તે મોટા થતા ગયા, તેમ તેમ તેમનાં પરાક્રમે વધુ ખ્યાતિમાં આવતાં ગયાં. ઓહોદની લડાઈમાં તેમનાજ પરાક્રમથી મુસલમાનો પરાજય પામ્યા હતા. ઇસ્લામી ધર્મનો અંગીકાર કર્યા પછી તેમણે ઇસ્લામની સારી સેવા બજાવી હતી. તેમના રણકૌશલ્યના પ્રતાપે મુસલમાનો પ્રત્યેક સ્થળે વિજય પ્રાપ્ત કરતા હતા. સૈન્યમાંથી તેમની ગેરહાજરીને લીધે કેટલેક સ્થળે ઇસ્લામી સેના પરાજય પામી હતી. પરંતુ પાછળથી હઝરત ખાલીદ તેમને સહાયતા આપી હારનું પાસું જીતમાં ફેરવી નાખતા હતા. તેમની કાર્યદક્ષતાના પ્રતાપે મુઠીબર ઇસ્લામી સેનિકોએ લાખો રોમનોનો પરાભવ કર્યો હતો. હઝરત ખાલીદ એક સેનાધીપતી તરીકે કુશળ હતા, એટલુંજ નહિ, પરંતુ ઢંદ યુદ્ધ કરવામાં પણ તે નામદાર અતિ પ્રવિણ હતા. તેમણે પ્રખ્યાત ઇરાની પહેલવાન “ હોરમઝ ” ને મલ્લ યુદ્ધમાં પરાભવ પમાડીને તેના પ્રાણ લીધા હતા. તેમજ કિલુસ, ઇઝરાઇલ, અને ટોમ્સ જેવા પ્રખ્યાત રોમન સરદારોનો ઢંદ યુદ્ધમાં પરાભવ કરી તેમને યમસદનમાં પહોંચાડ્યા હતા. તદુપરાંત તેમણે ખીઝન અનેક શુરવીર સરદારોનો પરાભવ કર્યો હતો. તેમની આવી મહાન સેવાઓથી પ્રસન્ન થઈને હઝરત મહમદ સ. અ. વ. એ તેમને “ સયદુલ્લાહ ” એટલે અલ્લાહની તલવાર, એવો ખીતાબ આપ્યો હતો અને આપ

તે ખીતાબને યોગ્ય પણ હતો. અમીરલમોમેનીન હજરત અબાબકર સિદ્દીક રહી. ને પણ તેમને માટે કિતમ અભિપ્રાય હતો. હજરત ખાલીદ ઇસ્લામી ધર્મની આજ્ઞાઓને કેવું માન આપતા હતા, તે એટલા ઉપરથી જણાઈ આવે છે કે જ્યારે હજરત ઉમર ફારુક રહી. એ તેમને સેનાધીપતીપદ ઉપરથી દૂર કર્યા, ત્યારે કાંઈપણ રોષ નહિ દેખાડતાં નામદાર ખલીફાની આજ્ઞાને સત્વર આધીન થયા. એટલુંજ નહિ, પણ પોતાની જગ્યાએ નિમાયલા સેનાધીપતીના હાથ નીચે કામ કરી અનેક યુદ્ધમાં વિજયી થયા. હજરત ખાલીદે અનેક યુદ્ધમાં વિજય પ્રાપ્ત કર્યો હતો, છતાં શત્રુની છાવણીમાંથી પ્રાપ્ત થયેલા દ્રવ્ય-માંથી પોતાના ભાગ કરતાં વધુ માલ તેમણે કદી પણ પોતાના ઉપયોગમાં લીધો ન હતો. હજરત ઉમર ફારુક રહી. ને એવો વહેમ હતો કે “ખાલીદ લડાઈઓ પાછળ નકામું ખર્ચ કરે છે.” આવા ખોટા વહેમથી દોરાઈને, તે નામદારે હજરત ખાલીદને લશ્કરી નોકરીમાંથી ખરતરફ કર્યા હતા, એટલુંજ નહિ પરંતુ જ્યારે હજરત ખાલીદ સ્વર્ગવાસી થયા ત્યારે તેમણે તેમના ઘરની ઝડતી લીધી, તો એક તલવાર, એક ઘોડો અને એક અનુચર સિવાય ખીન્નું કાંઈપણ મળ્યું નહિ. તેથી તે નામદારનો સંદેહ દૂર થયો અને પોતાની ભુલને માટે તે નામદાર ધણો પસ્તાવો કરવા લાગ્યા અને હજરત ખાલીદની કબર ઉપર જઈ પુષ્કળ રડ્યા.

હજરત ખાલીદ શુરવીર, રણકૌશલ્ય અને દયાળુ હતા. તેમની વફાતથી મુસલમાનોએ એક શુરવીર સેનાધ્યક્ષ અને ધર્મચુસ્ત ઇસ્લામી ગુમાવ્યો હતો.

x

x

x

આવા શુરવીર પુરૂષનું જીવનચરીત્ર વાંચવાથી આપણને ઘણો આનંદ થાય છે, અને તેમાંથી ઘણું શીખવાનું મળે છે, તે સમયના મુસલમાનો કેવા હતા, તેમની યુધ્ધકળા અને રાજનીતી કેવી હતી, તે આપણે જાણી શકીએ છીએ. પરંતુ સખેદ કહેવું પડે છે કે કેટલાક ઇસ્લામીભાઈઓ ઇતિહાસીક પુસ્તકો વાંચવાનો અભાવ ધરાવે છે. તેમને યૂગારિક નવલકથાઓ વાંચવાનું બહુજ ગમે છે, પરંતુ એ તેમની મોટી ભૂલ છે. તેમની આવી ગંભીર ભૂલના લાભ લઈ કેટલાક દેવીલા વિધર્મી લેખકો અને ઇતિહાસવેત્તાઓ મુસલમાન બાદશાહો વિષે ગમેતેમ લખી મુસલમાન કોમને ખીજા લોકોની નજરમાં હલકી પાડવાનો પ્રયત્ન કરી રહ્યા છે, અને કેટલાક તો તેવોજ ધંધો આદરી બેઠા છે. અત્યાર સુધીમાં તેવાં અનેક કલ્પીત પુસ્તકો પ્રગટ થઈ ચુક્યાં છે અને હજી પણ થયે જાય છે. માટે મુસલમાનભાઈઓને હું વિનંતી કરું છું કે તેમણે યૂગારિક નવલ કથાઓને બદલે આવાં ઇતિહાસીક પુસ્તકોને પ્રથમ પસંદગી આપી, તે વિષયમાં કસાયેલા લેખકોની કલમથી લખા-એલ પુસ્તકો વાંચવાં જોઈએ.

x

x

x

પ્રસ્તાવના.

(બીજી આવૃત્તી.)

આ ન્હાનું પુસ્તક ખુદાના ફઝલોકરમથી ફરીને પ્રગટ કરતાં અમને આનંદ થાય છે. બીજી આવૃત્તિમાં સુધારોવધારો કરવાની અમોને ઘણી ઉમેદ હતી પણ ગ્રંથના મૂળ અનુવાદક રા. મુનશી ખાસ સંસારિક કામોમાં પરોવાએલ હોઇ ટુંક વખતમાં જરૂરી બાબતો નવી દાખલ કરવા અશકત હતા અને તે સાથે ગ્રાહકોની માગણીઓ વધુ આવતી હોવાથી તેટલી રાહ જોવાય તેમ નહોતું. ઇ. અ. ત્રીજી આવૃત્તિ અગત્યના વિષયો અને વિગતોના વધારા સહિત છાપવામાં આવશે.

પ્રગટકર્તા.

છપાય છે છપાય છે,

મોહરમનો

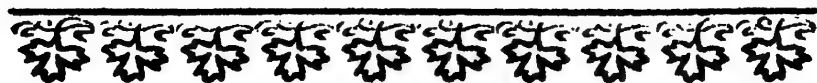
મહીમા.

ગ્રાહક થવા માટે લખો

મેનેજર.

પોલિટિકલ સોમીઓ

અમદાવાદ.

૭૮૬

✽ ખાલીદ ખીન વલીદ. ✽

પ્રકરણ ૧ લું.

કુળ-ગોત્ર.

લીદ ખીન વલીદ મક્કા શહેરના પ્રખ્યાત કુરેશ વંશના એક કુળ-દીપક હતા. તેમનું કુળ ખની-મખખુમના નામથી સુપ્રસિદ્ધ હતું. તે વીર પુરૂષ ઈસ્લામ ધર્મના મહાન ઉપદેશક હઝરત મહંમદ સ. અ. વ. ની છઠી પેઢી સાથે ઘાડો સંબંધ ધરાવતા હતા. હઝરત ખાલીદના પિતામહ અરબસ્તાનના એક શ્રીમંત અને પ્રખ્યાત વેપારી હતા. તદુપરાંત તે એક શુરવીર સૈનિક પણ હતા. તેમના પુત્ર એટલે હઝરત ખાલીદના પિતા વલીદ પણ એક કુસળ અને

શુરવીર સેનાધ્યક્ષ હતા. તે સમયમાં શુરાતન એ મનુષ્યનું પરમ ભુષણ ગણાતું હતું. તેથી બાળ વયમાંજ હઝરત વલીદના શરીરમાં શુરાતનના રજકણો એકઠાં થવા લાગ્યાં હતાં. ઉક્ત રજકણો મુઘાવરથામાં એક વૃક્ષની પેઠે ઉગી નિકળ્યાં હતાં અને તેથી જમાનાના શુરવીર પુરૂષોમાં તેમની ગણના થતી હતી. આજના જમાનાની પેઠે તે વખતે કોલેજને અને યુનિવર્સિટીઓ નહિ હોવાથી બાળકોને ધાર્મિક કેળવણી આપ્યા પછી, રણોપયોગી શિક્ષણ આપવામાં આવતું હતું. તેજ પ્રમાણે વલીદે પોતાના બન્ને પુત્રો ખાલીદ અને વલીદને તેવુંજ શિક્ષણ આપ્યું હતું. તદુપરાંત તેમને અરબી ભાષા પણ શિખવવામાં આવી હતી. ખાલીદ પોતાના જમાનામાં એક કિતમ મુનશી તરીકે સુવિખ્યાત હતા, પરંતુ બાળપણથીજ તેમને એક કિતમ સૈનિક નિવડવાનો શોખ હોવાથી, જેમ જેમ તે મોટા થતા ગયા, તેમ તેમ થોડેસ્વારી, ધનુર્વિદ્યા અને તલ્લવારની પટાખાજી શીખવાને અખાડાઓમાં આમ તેમ ફરવા લાગ્યા. શ્રીમંત અને પ્રખ્યાત કુળના હોવાથી તેમનો સ્વભાવ તિખો અને કાંઈક ચીડીઓ હતો. એક નજીવી વાતમાં કોધે ભરાઈ ગાઇનું પર્વત કરી નાંખતા. એક પ્રસંગે એવું બન્યું કે કુરેશ વંશનો અખદુહલા નામક એક યુવક અરબ્યમાં પોતાની ગાયો ચારતો હતો; એટલામાં એક સિંહે તેની ત્રણ ગાયો મારી નાખી. તેણે ઘેર આવ્યા

પછી તે વાત પોતાના સગાં સંબંધીઓને કહી સંભળાવી, તેથી કેટલાક લોકો ઉક્ત સિંહનો શિકાર કરવા માટે અરણ્યમાં ગયા. શિશુવયના ખાલીદ પણ તેમની સાથે હતા. તે વખતે તેમનું વય માત્ર ચૌદ વરસનું હતું. ન્યારે તે સઘળા અરણ્યમાં આવી સિંહની શોધ કરવા લાગ્યા, ત્યારે તે હિંસક પાણી પોતાની ગુદામાંથી નીકળી વનમાં નાસી ગયું. શિકારીઓ તેની પાછળ પડ્યા. પણ છટકેલો શિકાર તેમને હાથ લાગ્યો નહિ, તેથી તેઓ સઘળા ચોપાસ વિખરાઈ ગયા. ખાલીદ પણ પોતાના મિત્રો સહિત તેમનાથી છુટા પડ્યા. તેમની ટોળી જંગલમાં આમ તેમ ફરતી હતી; એટલામાં નાસી ગયેલા સિંહે તેમાંના એક બાળક ઉપર આક્રમણ કર્યું. ઉક્ત બાળકે મોટા સાદે રૂદન કરવા માંડ્યું. પરંતુ શુરવીર ખાલીદે પોતાના તિક્ષ્ણ ખંજરવડે સિંહ ઉપર હુમલો કર્યો, અને તે બાળકને કાંઈપણ ધમ્મ કરે તે પહેલાં ના તેને યમસદનમાં પહોંચાડી દીધો. ન્યારે શિકારીઓ તે સ્થળે આવી પહોંચ્યા, ત્યારે તેમણે સિંહને મરણ પામેલો અને ખાલીદને તેની ચામડી ઉતારતાં જોયા. આ દેખાવ જોઈને તેમના આશ્ચર્યનો પાર રહ્યો નહિ, અને તેઓ ખાલીદની પ્રશંસા કરવા લાગ્યા.

પ્રકરણ ૨ જી.

— ❦ —

ખાલીદનાં પરાક્રમો.

— — —

શુરવીર ખાલીદના પરાક્રમો પણ વિશ્વવિખ્યાત છે. તેમની બાળવયમાં બનીઅકર, અને બની-કનાન ને બની ખોઝાઈ સાથે વારંવાર સંગ્રામ કરવો પડતો હતો. તેમાં જે પક્ષને ખાલીદ સહાયતા આપતા, તેજ પક્ષને વિજયદેવી વરમાળા આગેપતી હતી. તેમના ઇસ્લામમાં આવ્યા પહેલાં આહોદની લડાઈમાં પણ ખાલીદના શુરાતનથીજ મુસલમાનોનો પરાજય થયો હતો. હી. સન ત્રીજીના શવ્વાલ-માસમાં કુરેશ લોકોએ અનં. મુસલમાનો વચ્ચે લડાઈ ચાલી હતી. તે યુદ્ધમાં હજરત મહંમદ સ. અ. વ. એ પણ ભાગ લીધો હતો. કુરેશ લોકોનો પક્ષ પ્રબળ હતો અને તેમના સૈનિકોની સંખ્યા પણ મુસલમાનો કરતાં અતિ મોટી હતી. વળી અબી સુફીઆન, અબુ જેહલનો પુત્ર અકરમા, સફ્વાન જાબીર અને ખાલીદ જેવા શુરવીરો તેમના સેનાધ્યક્ષો હતા. ઇસ્લામી સૈન્યમાં હજરત અબુઅકર સિદ્દીક રહી૦, હજરત ઉમર રહી૦, તલહા, અબુ ઓબેદા, અબ્દુલ્લાહ, કુબેર અને અમીર હમઝા રહી૦ સરદારો તરીકે કામ કરતા હતા. આ બન્ને સૈનો વચ્ચે તુમુલ યુદ્ધ ચાલ્યું, જેમાં કુરેશ લોકો હાર્યા

અને તેમના મોટા મોટા સરદારો રણસંગ્રામમાં કામ આપ્યા. શત્રુ સૈનિકો નિરાશ થઇ ચોતરફ નાસવા લાગ્યા. વિજયી મુસલમાનોએ શત્રુ દળમાં હુંડકાટ કરવા માંડી; તે તકનો લાભ લઈ ખાલીદ પોતાના નાસતા સૈનિકોને એકઠા કરી મુસલમાનો ઉપર આક્રમણ કર્યું. અબી સુફીઆને પણ તેમાં સહાયતા આપી. બંને પક્ષો વચ્ચે તુમુલ યુદ્ધ ચાલ્યું, જેમાં હઝરત અલી રહી. એ બીજાણુ પરાક્રમ દેખાડ્યું. તેમની તિક્ષ્ણ અસી શત્રુદળનો વિનાશ કરવા લાગી. જેમ બેડુતો દાતરડાંવડે અનાજ કાપે છે, તેમ હઝરત અલી રહી શત્રુદળની કાપણી કરવા લાગ્યા. તેમની તિક્ષ્ણ અસીએ અસંખ્ય શત્રુઓનો ઘાણુ કાઢી નાખ્યો. શત્રુઓના માથાં ઘેરલામી સૈનીકોના પગમાં તુંગડાંની પેડે અથડાતાં હતાં. હઝરત અલી રહી. ના બીજાણુ પરાક્રમથી પ્રસન્ન થઇ હઝરત મહંમદ સ. અ. વ. એ તેમને “ જુલકુકાર ” નામક અસી બેટ આપી. તે યુદ્ધમાં હઝરત હમઝા રહી. વહસી નામક શત્રુને હાથે શહીદ થયા હિન્દા નામક એક સ્ત્રીએ તેમના નાક દાન દાગી લઈને ઘરેણાની પેડે પોતાના કાનમાં પહેરી લીધાં. મજકુર રણસંગ્રામમાં એક શત્રુએ હઝરત મહંમદ સ. અ. વ. ઉપર પથર ફેંક્યો, જે તેમના હોઠને લાગ્યો. આવા ઠક્ષુ પ્રહારને લીધે તેમનો એક દાંત પડી ગયો. (શહીદ થયો) તેજ વખતે અમ્મદુલ્લા નામક એક કુરેશે તેમના ઉપર અસી પ્રહાર કર્યો તેથી રહેજ

ઘાયલ થઈ આપ એક ખાડામાં ચડી ગયા અને
 અશક્તિને લીધે (ભા. રૂઠ) શક્યા નહિ. આ તકનો
 લાભ લઈ શત્રુએ પોદાર કર્યો કે મેં તે ઉપદેશકને
 શહીદ કર્યો છે. આવા શોકજનક સમાચાર સાંભળી
 મુસલમાનો અતિ દિલગીર થયા અને તેમના મોઢા ઉપર
 શોકની રેખાઓ છવાઈ ગઈ. તેથી ખરી ખીના
 બાળવા માટે તેઓ હજરત પાસે આવ્યા અને તેમને
 સહીસલામત બેઠકને તેમના જીવમાં જીવ આવ્યો.
 સંધ્યાનો સમય થવાથી શત્રુઓ પોતાના વતનમાં
 પાછા ફર્યા હતા તેથી સુદ્ધના કાર્યથી મુક્ત થઈ
 હજરત મહમદ સ. અ. વ. એ શહીદ થયેલા મુસ-
 લમાનોને ભૂમિદાદ કરવાનો બંદોબસ્ત કર્યો. જ્યારે
 તેમણે હજરત હમઝા રહી. ની. રિથતિ બેઠક, ત્યારે
 આપ કુરેશ લોકોથી ધણા નારાજ થયા અને શત્રુને
 ઠેકાણે લાવવાની દ્રઢ પ્રતિજ્ઞા લીધી.

પ્રકરણ ૩ જી.

હઝરત ખાલીદનું ઈસ્લામમાં આવવું.

બીજા પ્રકરણમાં વર્ણવેલી લડાઈમાં બન્ને પક્ષો વચ્ચે સમાધાન થયા પછી, હઝરત ખાલીદ ઈસ્લામ તરફ આકર્ષાતા ગયા. તેમના ભાઈ હઝરત વલીદ જે ઓહોદની લડાઈ પછી મુસલમાન થયા હતા, તે તેમને ઈસ્લામ ધર્મના અંગીકાર કરવાની વારંવાર બક્ષામણુ કરતા હતા. હઝરત ખાલીદની બાબતમાં મહાન ઉપદેશક જે ભવિષ્ય વાણી કહી હતી, તે સત્ય પુરવાર થવાનો સમય પાસે આવતો જતો હતો. જેવટે હઝરત ખાલીદે ઈસ્લામ ધર્મના અંગીકાર કર્યો. આ બનાવ હી. સ. ૭ માં બન્યો હતો. આ પ્રમાણે ઈસ્લામી ધર્મના એક નિંદક તેના મહાન પૂજક બની ગયા. ઈસ્લામી ધર્મના અંગીકાર કર્યો પછી તેમણે ઉક્ત ધર્મની સારી સેવા બજાવી હતી. ઉપર્યુક્ત બનાવને ફેટલાંક વરસો વીતી ગયા પછી મુસલમાનોએ રૂમના બાદશાહ ઉપર ચઢાઈ કરી. આ પ્રસંગે શત્રુ પાસે એક લાખ માણસોનું સૈન્ય હતું અને તેમના મુકાબલામાં મુસલમાન સૈનિકોની સંખ્યા સમુદ્રમાં એક જળખિંદુ સમાન હતી. તેમ છતાં તેમણે બીજા દિવસે કિસ્સાહપુર્વક શત્રુઓ ઉપર આક્રમણ કર્યું એટલે બન્ને પક્ષો વચ્ચે તુમુલ યુદ્ધ

ચાલ્યું. મુસલમાનોએ બીજા પરાક્રમ દેખાડ્યું. તેઓ ધાસની પેઠે શત્રુદળની કાપણી કરવા લાગ્યા. એટલામાં તેમના સેનાધિપતી હઝરત ઝૈદ અપુર્વ પરાક્રમ દેખાડ્યા પછી શહીદ થયા, તેથી હઝરત બદર રહી. સૈન્યની સરદારી લઈ બીજા પરાક્રમથી યુદ્ધ કરવા લાગ્યા; અને અતુલ પરાક્રમ દેખાડી શહીદ થયા. પછી હઝરત અબદુલ્લાએ ઇસ્લામી સૈન્યની સરદારી લીધી. થોડા વખત પછી તે પણ શહીદ થયા, એટલે હઝરત ખાલીદ ઇસ્લામી સૈન્યના સેનાધિપતી થયા. તેમણે એક જુસ્સાદાર બાજુ કરી મુસલમાનોમાં જુસ્સો ઉત્પન્ન કર્યો, અને તેમને મરવા કે મારવાની સલાહ આપી. આ બાજુની ધારેલી અસર થઈ અને મુસલમાનોએ શત્રુઓ ઉપર બળપૂર્વક આક્રમણ કર્યું. લગભગ ત્રણ દિવસ સુધી તુમુલ યુદ્ધ ચાલ્યું, બન્ને પક્ષોના અસંખ્ય માણસો રણમાં પડ્યાં, લોહીની નદીઓ ચાલવા લાગી અને છેવટે બાગ્યદેવીએ મુસલમાનોને વિજયમાળા પહેરાવી. શત્રુઓ અસ્તવ્યસ્ત થઈ ચોતરફ નાસવા લાગ્યા, એટલે હઝરત ખાલીદ વિજયી થઈ મદીના શહેરમાં ચાલ્યા.

પ્રકરણ ૪ થું.

મક્કાની ફતેહ, અને હઝરત ખાલીદનું

અપુર્વ પરાક્રમ.

—❦❦❦—

હીજરી સન ૮ ની સાલમાં હઝરત મહમદ સ. અ. વ. એ પાંચ હજાર સૈનિકોનું સૈન્ય મક્કા શહેર ઉપર મોકલ્યું. જ્યારે તે સૈન્ય શહેરની નીકટમાં આવી પહોંચ્યું, ત્યારે પેગમ્બર સાહેબે ઝુબૈર નામક એક સેનાધિપતીને શહેરની પશ્ચિમ દિશાએ હુમલો કરવાની, અને હઝરત ખાલીદને પુર્વ દિશાએ હુમલો કરવાની આજ્ઞા કરી. તેમને લડાઇમાં જતા પહેલાં એવી શીખામણ આપવામાં આવી હતી કે “ જે તમારી સામે થાય તેની સાથે સંગ્રામ કરવો અને જે માણસ તમારે તાબે થાય તેનું રક્ષણ કરવું” મક્કાના વિધર્મીઓએ ઇસ્લામી સૈન્યનો મુકાબલો કર્યો, પરંતુ હઝરત ખાલીદ જેવા પરમ પરાક્રમી અને રણ-કોશલ્ય સેનાધિપતીના આતુર્યથી અને મુસલમાનોના અતુલ પરાક્રમથી પરાજય પામી તેમને નાશી જતું પડ્યું. વિજયી ઇસ્લામી સૈનિકોએ તેમની પુઠ પકડી, અને તેમના સરદારોને કેદ પકડ્યા. આ પ્રમાણે મક્કા શહેરનો કબજો કરી. હઝરત ખાલીદે કેદીઓ સહિત મદીના તરફ કુચ કરી. જ્યારે તેઓ શહેરની નજીકમાં પહોંચ્યા, ત્યારે નગરવાસીઓએ તેમને આવકાર

આપ્યો, અને ભારે ઠાઠમાઠથી તેમને શહેરમાં લઈ
 ગયા. જ્યારે હજરત ખાલીદ પેગમ્બર સાહેબ પાસે
 ગયા, અને રણસંગ્રામના સઘળા સમાચાર તેમને
 સવિસ્તાર કહી સંભળાવ્યા, ત્યારે હજરત મહંમદ
 સ. અ. વ. અતિ પ્રસન્ન થયા અને હજરત ખાલીદ-
 ને તેમના શુરાતન અને રણકૌશલ્યને માટે ધન્યવાદ
 આપ્યો અને “ સેકુદ્લાહ ” નો ખિતાબ નવાજેશ
 કર્યો. આગલા પ્રકરણમાં દર્શાવ્યા પ્રમાણે ઓહોદ-
 ના રણસંગ્રામમાં વિધર્મીઓ મુસલમાનો સાથે ઘણીજ
 ધાતકી રીતે વત્ત હતા. તેમની સ્ત્રીઓએ શહીદ
 થયેલા મુસલમાનોનાં નાક કાન કાપી લઈ તેમને
 ઘરેણા તરીકે ઉપયોગમાં લીધાં હતાં. એટલુંજ નહિ
 પણ તેમનાં કાળજીઓનો ભક્ષ કર્યો હતો. તે ધાતકી
 દૃત્યથી પરાજય પામેલા મુસલમાનોનાં અંતઃકરણ
 ઘણાં દુઃખી થયાં હતાં. તેથી હજરત મહંમદ સ.
 અ. વ. એ ખુદા આગળ પ્રાર્થના કરી હતી કે
 ભવિષ્યના રણસંગ્રામમાં શત્રુઓના પણ તેવાજ હાલ
 કરી તેમના ધાતકી દૃત્યનો બદલો લેજે. ખુદાતાલાની
 દઝાથી ઉપર્યુક્ત યુદ્ધમાં મુસલમાનો વિજયી થવાથી
 કેદ થએલા શત્રુઓ અખદુદલા, અખદુલ અઝીઝ,
 હારીસ, અને હુવૈરસનો વધ કરવામાં આવ્યો
 અને બાકી રહેલાઓએ ઇસ્લામી ધર્મનો અંગીકાર કર્યો.

પ્રકરણ ૫ મું.

જંગે તખ્તની ફતેહ.

હીજરી સન નવની સાલમાં હજરત મહમદ સ.
અ. વ. એ ત્રીસ હજાર મનુષ્યોનું એક સૈન્ય તખ્ત
શહેર ઉપર મોકલ્યું. લાંબી લાંબી કુચ કરતું તે સૈન્ય
શહેરની નજીક આવી પહોંચ્યું, પરંતુ શત્રુઓ યુદ્ધ
નહિ કરતાં કિલ્લામાં બરાબ રહ્યા. પોતે મોકલેલી
અદાલતના કાંઈપણ સમાચાર નહિ મળવાથી પેગમ્બર
સાહેબને ઘણી ચિંતા થવા લાગી. તેઓ તે વિષે
વિવિધ વિચારો કરવા લાગ્યા. છેવટે તેમણે હજરત
ખાલીદને થોડા માણસો સાથે મુસલમાનોને સહાયતા
આપવા માટે મોકલ્યા. આજ્ઞા પ્રમાણે ફૂચ કરી હજ-
રત ખાલીદ તે સ્થળે આવી પહોંચ્યા, અને ત્યાં
મુકામ નાંખી પડેલા ઇસ્લામી સૈન્ય સાથે મળી જઈ
કિલ્લા ઉપર આક્રમણ કર્યું અને દારૂગોળાથી
કિલ્લાનો એક ભાગ તોડી પાડી તેમાં પ્રવેશ કર્યો,
એટલે બન્ને પક્ષો વચ્ચે તુમુલ્લ યુદ્ધ ચાલ્યું. તિક્ષ્ણ
ઇસ્લામી તલવારોએ હજરો મનુષ્યોના શરીરનું રૂધિર
પાન કર્યું. કાપાકાપી અને મારામારીથી તે સ્થળે
લોહીની નીકા વહેવા લાગી. અસંખ્ય શિરો લોહી
ઉપર તરવા લાગ્યાં. ધાયલ થએલા સૈનિકોની
ખુમરાડથી લડનારાઓના કાન બહાર મારી

જવા લાગ્યા. ખેડુતો જેમ દાતરડા વડે
ધાસ કાપે છે, તેમ મુસલમાનો શત્રુઓનો
વિનાશ કરવા લાગ્યા, તેથી પળે પળે શત્રુ સેના ઘટવા
લાગી. છેવટે લાચારીથી યુદ્ધ ભૂમીનો ત્યાગ કરી તેઓ
નાશી ગયા અને તેમનો સરદાર કેદ પકડાયો, એટલે
તેને સાથે લઈ હઝરત ખાલીદે મદીના ભણી કૂચ કરી.
ત્યારે તેમણે નગરમાં પ્રવેશ કર્યો ત્યારે નગરવાસી-
ઓએ હર્ષના પોકાર કરી તેમને વધારી લીધા અને
કેદ પકડાઈ આવેલા સરદારે ઇસ્લામી ધર્મનો અંગી-
કાર કર્યો.

 કુદરતની કારીગીરી.

રૂ. ૧-૪-૦ પોષ્ટેજ જુદું.

લખો-મેનેજર,

પોલીટીકલ સોમીઓ-અમદાવાદ.

પ્રકરણ ૬ હું.

તલહિયાના યુદ્ધમાં હજરત ખાલીદનું
શુરાતન.

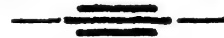

હજરત મહંમદ સ. અ. વ. ની વફાત પછી બની તેહ, બની તમોમ, અને બની છીલાબ વંશના લોકો ઇસ્લામથી ફરી ગયા હતા. તેમને વશ કરવા માટે હજરત અબ્બાસકર સિદ્દીક રહી. એ હજરત ખાલીદની સરદારી તળે એક સૈન્ય મોકલ્યું. ઘણી ખુનખાર લડાઈઓ પછી હજરત ખાલીદે શત્રુઓને વશ કર્યા.

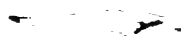
પ્રકરણ ૭ મું.

ગતફાન વંશ સાથે યુદ્ધ.

હજરત ખાલીદ આગલા પ્રકરણમાં વર્ણવેલી લડાઈઓથી પરવાર્યા ન હતા, એટલામાં ગતફાન વંશ સાથે વાંધો પડ્યો. ઉક્ત વંશની મુસલ્માની નામક એક શુરવીર અબ્બાસે હજરત ખાલીદના સૈન્ય ઉપર આક્રમણ કર્યું. મહાભારત રણસંગ્રામ પછી હજરત ખાલીદે પોતાને હાથે ઉક્ત સ્ત્રીનો વધ કર્યો.

પ્રકરણ ૮ મું.

માલીક ઇબ્ન નવૈરાનો વધ.

માલીક ઇબ્ન નવૈરા, બની તમીમ વંશનો એક સરદાર હતો. હી. સ. ૧૦ ની સાલમાં તે ઇસ્લામથી ફરી ગયો. હઝરત અબ્બાસકરે સિદ્દીક રદી. ને આ ત્રાતના સમાચાર મળવાથી તેમણે હઝરત ખાલીદની સરદારી તથા એક સૈન્ય મોકલ્યું. પ્રયાણ કરતી વખતે તેમણે માલીક સાથે નમ્ર બાવે વર્તવાની સેનાધિપતીને સુચના કરી પરંતુ જ્યારે માલીક તેમને શરણે આવ્યો, ત્યારે હઝરત ખાલીદે તેમની સઘળી સંપત્તિ જપ્ત કરી અને તેના કુટુંબીઓને કેદ કરવાની પોતાના સૈનિકોને આજ્ઞા આપી, એટલે તદાનુસાર તેમણે માલીકના કુટુંબીઓને કેદ કર્યાં. તેમાં માલીકની સૌંદર્યસંપન્ન ધર્મપત્ની પણ હતી. જ્યારે આ સઘળાઓને સેનાધિપતિ સમક્ષ લાવવામાં આવ્યા, ત્યારે તેમની અને માલીકની વચ્ચે નીચે પ્રમાણે સંવાદ થયો.

ખાલીદ--માલીક, તમે ઝકાત કેમ નથી આપતા ?

માલીક--હું ઝકાત આપ્યા વિના ખુદાતાલાની કૃપાદત્ત કરી શકું છું.

ખાલીદ--શું તમે નમાઝ અદા કરો છો ?

માલીક--બેશક.

ખાલીદ--જે માણસ ઝડપત આપતો નથી, તેની ઇઆદતનો કદી પણ સ્વીકાર થતો નથી.

માલીક--શું તે ખુદાતાલાનું ફરમાન છે ?

ખાલીદ--(ગુસ્સે થઈને) હા હા ! તે ખુદાતાલાનું ફરમાન છે.

માલીક--તે ખુદાતાલાનો પોતાનો હુકમ હોય શકેજ નહિ. તે તમારોજ હુકમ હોવો જોઈએ.

ખાલીદ--શું મારો ખુદા તે તમારો ખુદા નથી કે ?

માલીક--છે. પણ તે દયાળુ છે.

ખાલીદ--પ્રતિજ્ઞાપુર્વક કહું છું કે હું તમારો શિરોચ્છેદ કરીશ.

માલીક--(તિરસ્કારથી) શું આ હુકમ પણ તમારા ખુદાનોજ છે ?

ખાલીદ--સિપાહી આ માણસનો શિરોચ્છેદ કર.

માલીક--(પોતાની સ્ત્રી પરત્વે સંજ્ઞા કરી) આ અબળાનું સૌન્દર્ય મારા પ્રાણ લેશે.

ખાલીદ--આ સ્ત્રી તારો પ્રાણ લેતી નથી, પણ ખુદાતાલા તારો પ્રાણ લે છે.

માલીક--કેમ ?

ખાલીદ--એટલા માટે કે તેં ઇસ્લામ જેવા એક સર્વોત્તમ ધર્મનો ત્યાગ કર્યો.

માલીક--કદાપિ નહિ ! હું મારા ધર્મ પરત્વે દ્રઢ છું.

આ વાક્ય પુરું થયું નહિ, એટલામાં ઝરાર ખીન અલાઓરે માલીકનો શિરોચ્છેદ કર્યો અને તે સ્થળે બારે કોલાહલ થઈ રહ્યું.

માલીકના પુત્રે મદીના મુનવ્વરમાં જઈ હજરત ઉમર રહી. સમક્ષ હજરત ખાલીદના ઉક્ત કૃપા વિરુદ્ધ ફરીયાદ કરી. હજરત ઉમર રહી. એ તેને હજરત અબ્બાસકર સિદ્ધિક રહી. પાસે મોકલ્યો અને હજરત ખાલીદ પાસેથી ખૂનનો બદલો લેવાની ભલામણ કરી, તેથી હજરત અબ્બાસકર સિદ્ધિક રહી. એ હજરત ખાલીદને પેતાની પાસે જોડાવી મંગાવ્યા. જ્યારે તે મદીના મુનવ્વરમાં આવી પહોંચ્યા, ત્યારે હજરત ઉમર રહી. એ તેમને ગરદનમાંથી પકડીને જમીન ઉપર નાંખ્યા અને કહ્યું કે “અયે ખુદાના દુરમન, તેં શા કારણથી એક મુસલમાનનો વધ કર્યો? તેં તેને એટલા માટે મારી નાખ્યો કે તે એક સૌંદર્યસંપન્ન સ્ત્રી સાથે પરણ્યો હતો! ખુદાનાજાના સોગંદ ખાઈને કહું છું કે હું તેના ખૂનનો બદલો લઈશ.” હજરત ખાલીદે કાંઈ પણ જવાબ આપ્યો નહિ. પછી હજરત ઉમર રહી. તેમને હજરત અબ્બાસકર સિદ્ધિક રહી. ના મકાન ઉપર લઈ આવ્યા એટલે હજરત બિલાલ રહી. એ હજરત ખાલીદને દરબારમાં મોકલી દીધા અને હજરત ઉમર રહી. તે કહ્યું કે ઈસ્લામના ના. ખલીફાએ માત્ર ખાલીદને જ જોડાવ્યા છે, કાંઈ તમને જોડાવ્યા નથી, માટે તમે અત્રે જ થાઓ. આ સાંભળીને હજરત ઉમર રહી.

મનમાંને મનમાં અકળાવા લાગ્યા અને લાચાર થઈ પાછા ફર્યા. તેમની ખાત્રી થઈ કે હવે ખાલીદને પ્રાણ દંડની શિક્ષા કરવામાં આવશે નહિ. દરબારગૃહમાં પ્રવેશ કર્યા પછી ખલીદતુલ મસ્લામને નમન કરી હઝરત ખાલીદ સુપચાપ ઉભા રહ્યા.

ખલીદ—શું તમે એક નિર્દોષ મુસલમાનનો વધ કરી તેની પત્ની સાથે લગ્ન કર્યું છે ?

ખાલીદ—શું ! આપ હઝરત મહમદ સ. અ. વ. એ ઉચ્ચારેલા શબ્દો ભુલી ગયા કે “ ખાલીદ આ દુનિયા ઉપર ખુદાતાલાની તલવાર સમાન છે. ”

ખલીદ—હું ખુદાના સોગંદ ખાધને કહું છું કે મેં તે વિષે સાંભળ્યું છે, અને તે મને બરાબર યાદ છે.

ખાલીદ—ખુદાની તલવાર મુશરીફના મસ્તક સીવાય બીજા કોઈના ઉપર કદી પણ પડતી નથી.

ખલીદ—હું સ્વીકારું છું કે તમે તે કામ ભુલથી કર્યું છે, તેથી હું તમને નિર્દોષ ઠરાવી મુક્ત કરું છું માટે તમારા કામે લાગી જાઓ.

હઝરત ખાલીદના રૂખ્સદ થવા પછી હઝરત ઉમર રહી. ત્યાં આવ્યા અને કહ્યું કે “ ખાલીદે વિના કારણે એક નિર્દોષ મુસલમાનનો વધ કર્યો છે માટે તેની પાસેથી ખુનનો બદલો લેવો જોઈએ ! ”

ખલીદ—તમારું કહેવું અસત્ય છે. તેમણે કંઈ જાણી જોઈને માલીકનો વધ કર્યો નથી, પણ ભુલથી તેમ કરેલું છે, તેથી તે કેવળ નિર્દોષ છે.

હજરત ઉમર રદી.—તો શું આપે તેને નિર્દોષ ઠરાવ્યો છે !

ખલીફા—હજરત મહંમદ સ. અ. વ. એ પણ હજરત હમઝાના ખુનીનો અપરાધ ક્ષમા કર્યો હતો, તેથી મેં પણ ખાલીફને નિર્દોષ ઠરાવ્યો છે.

હજરત ઉમર રદી.—ન્યારે આપે તેને ખુનના દોષમાંથી મુક્ત કર્યો છે, તો તેના ઉપર અપહરણનો આરોપ શામાટે મુકવો ન જોઈએ ?

ખલીફા—યુદ્ધમાં પ્રાપ્ત થયેલી સંપત્તિનો તે હકદાર હોવાથી આ આરોપમાંથી પણ તે મુક્ત છે.

હજરત ઉમર રદી—આપનો સરળ અને શાંત સ્વભાવ સેનાધિપતિઓ ઉપર ભયંકર અસર નીપજાવશે.

ખલીફા—હું ખુદાતાલાના ફરમાનથી ઇન્કાર કરી શકતો નથી.

હજરત ઉમર રદી—હું પણ આપ નામદારનો ન્યાય સ્વીકારું છું. આ પ્રમાણે કહી હજરત ઉમર રદી. દરબારમાંથી પોતાને ઘેર ચાલ્યા ગયા.

મહેબુબે કુરેશ.

(ઇતિહાસીક નવલકથા)

૩. ૧-૮-૦ પાંચેજ જીડું.

લખો:—મેનેજર.

પોલિટિકલ ભોમીઓ—અમદાવાદ.

પ્રકરણ ૯ મું.

મુસલ્લેમા કઝઝાબ સાથે હઝરત ખાલીદનો
મુકાબલો.

અમીરલમોમેનીન હઝરત અબાબકર સિદ્દીક રહી-
એ અબુજહેલના પુત્ર અકરમને સેનાધિપતી નીમી
મુસલ્લેમા કઝઝાબ સાથે સંગ્રામ કરવા મોકલ્યો હતો.
પરંતુ તેના પરાજયના સમાચાર મળવાથી તેને સહા-
યતા આપવા માટે હઝરત ખાલીદને સુચના કરી;
તેથી માત્ર તેર હઝરત સૈનિકો સાથે તેમણે ચમામા
નગર તરફ કુચ કરી. શત્રુ પાસે તે પ્રસંગે એક લાખ
સૈનિકો હતા, પણ હઝરત ખાલીદની રણકૌશલ્યતા,
અને ઇસ્લામી સૈનિકોના અપુર્વ શુરાતનના પ્રતાપે
તેમને વિજય પ્રાપ્ત થયો. હઝરત હમઝાના ખુની
વહેશીએ કિલાના દ્વાર પાસે મુસલ્લેમાનો શિરોચ્છેદ
કર્યો, તેથી સેનાધિપતીએ પ્રસન્ન થઈને કહ્યું કે
“જ્યારે તું કાફર હતો, ત્યારે તેં એક અતિ શ્રેષ્ઠ
મુસલમાનનો વધ કર્યો હતો અને ઇસ્લામનો અંગી-
કાર કર્યા પછી તેં એક મહા દુષ્ટ નાસ્તિકને
શિરોચ્છેદ કર્યો છે.”

પ્રકરણ ૧૦ મું.

હયરા નગર ઉપર ઇસ્લામનો વાવટો.

હી. સ. ૧૧ ની સાલમાં અમીરલ મોમેનીન હઝરત અબ્બાસકર સિદ્દીક રદી૦ એ હઝરત ખાલીદ રદી૦ ને યમામા નગરથી ધરાકમાં મોકલ્યા. માર્ગમાં તેમણે ધરાક નગરના હયરા શહેરને ઘેરો ઘાલ્યો. ત્યાંનો નૃપતિ અબ્બાસ યુદ્ધ કરવાને અશક્ત હોવાથી સત્વર ઇસ્લામી સૈન્યને વશ થયો. હઝરત ખાલીદે તેને કહ્યું કે અમારી સાથે સંધિ કરવાના ત્રણ રસ્તા છે. “ કાં તો ઇસ્લામનો અંગીકાર કરો, અથવા યુદ્ધ કરો કે ખંડણી ભરો. ” રાજાએ ત્રીજો માર્ગ સ્વીકાર્યો અને ખંડણી આપવાનું કબુલ કર્યું.

હસન એન્જલના

(ઇતિહાસીક નવલકથા)

રૂ. ૧-૮-૦ પોષ્ટેજ ભુદં.

લખો—મેનેજર,

પોલિટિકલ ભોમીઓ—અમદાવાદ.

પ્રકરણ ૧૧ મું.

અયલેહ નગર ઉપર ચડાઈ.

હયરા નગરના રાજા સાથે સંધિ થયા પછી હઝરત ખાલીદે અયલેહ નગર ઉપર ચડાઈ કરી. આ નગર ઉપર ધરાન અજમના શહેનશાહનો પ્રતિનિધી હોરમઝ રાજસત્તા ભોગવતો હતો. તે એક મોટું સૈન્ય એકઠું કરીને ઇસ્લામીઓનો પ્રતિરોધ કરવા ચાલ્યો. તે પોતાના સમયનો એક સુવિખ્યાત પહેલાવાન અને એક કુશળ લડવૈયો હોવાથી તેને એવું અભિમાન હતું કે “ ખાલીદ જોવો એક વયોવૃદ્ધ અને શક્તિહીન સેનાધિપતી મારી સામે ટકી શકશે નહિ. ” જ્યારે આ જાનને શુરવીરો રણભૂમીમાં સામસામે આવ્યા, ત્યારે જાનને પક્ષોના સૈનિકો ઉભયની સામે એકાગ્ર ચિતે જોવા લાગ્યા, અને તેમના જળ વિષે વિવિધ કલ્પનાઓ કરવા લાગ્યા. કેટલાક સૈનિકો તો હોરમઝને હસ્તી (હાથી) સમાન, અને હઝરત ખાલીદને એક સુકોમળ ઘેટા સમાન ગણવા લાગ્યા. પરંતુ ધન્ય છે હઝરત ખાલીદના શુરાતનને કે યતિકંચિત પણ ભય ન રાખતાં તેમણે હોરમઝનો મુકાબલો કર્યો અને ચપળતાથી તેના ઉપર અસીપ્રહાર કર્યો. તેથી હોરમઝ સહેજ ધાયલ થયો;

ઐટલે છંછેડાએલા સિંહની પેઠે તેણે પણ પોતાના પ્રતિપક્ષી ઉપર અસી પ્રહાર કર્યો, પરંતુ હઝરત ખાલીદ ચપળતાથી કાંધ પણ ધ્રુજ પામ્યા વિના બચી ગયા. આ પ્રમાણે અસી વાપરવામાં બન્ને શુરવીરો સમાન રહેવાથી હઝરત ખાલીદ પોતાની અસી ફેંકી દબને ચપળતાથી પોતાના પ્રતિપક્ષીને વળગી પડ્યા અને પ્રૌઢ પરાક્રમથી નિમિષ માત્રમાં તેને પૃથ્વી ઉપર પટક્યો. આ બનાવથી પારસી સૈનિકો ઉરકેરાઇ ગયા, અને ઇસ્લામી સૈન્ય ઉપર હુમલો કરવાની ઇચ્છા કરી. પરંતુ મુસલમાનો કાંધ કાચા ન હતા કે દુશ્મનોને પોતાની ગફલતનો લાભ આપે. બીમસેને સૈરન્દ્રીના વેશમાં કીચકને જેવો આવકાર આપ્યો હતો, તેવોજ આવકાર નિજ પ્રતિપક્ષીઓને આપવા માટે મુસલમાનો આતુર હતા. તેથી મહાસાગરના અસ્ખલિત પ્રવાહની પેઠે અતિવેગથી તેમણે પોતાના દુશ્મનો ઉપર હુમલો કર્યો, ઐટલે બન્ને પક્ષો વચ્ચે ભીષણ સંગ્રામ ચાલ્યું. ઐટલામાં હઝરત ખાલીદે પોતાના પ્રતિપક્ષી હોરમઝનું શીશ કાપી લઇ તેના સૈન્યમાં ફેંક્યું^૧ તેથી ઇરાની સૈનિકોમાં નિરાશા ઉત્પન્ન થઇ, અને તેઓ પાછળ હઠવા લાગ્યા. આ તકનો લાભ લઈ શુરા મુસલમાનો અતિ વેગથી તેમના ઉપર ધસી ગયા. ઇરાનીઓ તેમનો વેગ રોકી

૧ આવા બનાવ હાલ પણ લડાઇના પ્રસંગે સાધારણ હોય છે.

સક્યા નહિ. તેમના સૈન્યમાં ભંગાણુ પડ્યું, અને તેઓ
ચોતરફ નાસવા લાગ્યા. વિજયી મુસલમાનો તેમની
ચાછળ પડ્યા અને હજારો માણસોને કેદ પકડ્યા.
આ લડાઇમાં દુરમનો પાસેથી મુસલમાનોને અઢળક
દ્રવ્ય મળ્યું હતું.^૨

૨ લડાઇમાં આવા મામલા બન્યાજ કરે છે.

આઈને ઉલ્લેખ

અથવા

પ્રેમીઓનું પરાક્રમ.

હું પ્રખ્યાત ઇતીહાસીક વાર્તા મહેકુલ
અઝીઝ વજના નામની નોવેલનો ગુજરાતી
તરજુમો છે. જેમાં તુર્કી સલ્તનત અને યુરોપના
ખ્રીસ્તી રાજ્ય સાથે લડાઇનું અને શાહજાદા
અઝીઝના પ્યારનું વૃત્તાંત લખવામાં આવેલું છે.
ઈસ્લામી બાઇઓએ ખાસ વાંચવા લાયક છે.
કીમત દાદ રૂપીઓ. પોસ્ટેજ જુદું.

લખો:--મેનેજર પબ્લિકલ લોમિયા.

મીરજાપુર-અમદાવાદ.

પ્રકરણ ૧૨ મું.

ધરાની સિપેહસાલાર કારન સાથે હઝરત
ખાલીદનો મુકાબલો.

અયલેહના રણસંગ્રામમાં પરાજય પામ્યા પછી ધરાની સૈનિકો ધરાનના પાટનગર તરફ કુચ કરતા હતા. માર્ગમાં ધરાની સિપેહસાલાર કારન કે જે ખ્યાસ હજાર સૈનિકો સાથે હોરમઝને સહાયતા આપવા સાર જતો હતો, તેનો ભેટો થયો. એટલે હારેલી સેના પણ તેની સાથે મળી ગઈ. પછી બન્ને સૈન્યોએ એકત્ર થઈ મુસલમાનો ઉપર હુમલો કરવાને માટે કુચ કરી. બીજી બાજુએ હઝરત ખાલીદ પણ તેવીજ તૈયારીઓ સાથે આગળ વધ્યા હતા. માર્ગમાં બન્ને સૈન્યોનો ભેટો થયો. શુરવીર ઇસ્લામીઓએ તિવ્ર વેગથી ધરાનીઓ ઉપર હુમલો કર્યો અને જ્વેતજ્વેતામાં તેમના ત્રીસ હજાર સૈનિકો કાપી નાખ્યા. આઝમ નામક એક ઇસ્લામી સરદારે ધરાની જનરલનો શિરોચ્છેદ કર્યો. અને હઝરત ખાલીદે પોતાના હાથે કારનનો વધ કર્યો આવી રીતે હઝરત ખાલીદના રણ કૌશલ્યના પ્રતાપે મુઠીબર શુરવીર

મુસલમાનોએ અસંખ્ય ધરાની સૈનિકો ઉપર દિગ્વિજય
મેળવ્યો. ૧

૧ આવાં કામા લગાઇમાં હાલ પણ બહાદુરીનાં મા-
નવામાં આવે છે.

મીરાતે એહમદી,

ભાગ ૧-૨.

ગુજરાતની પ્રખ્યાત ફારસી તવારીખ
મીરાતે એહમદીનું મહા મહેનતે ગુજરાતી
ભાષાંતર બહાર પાડવામાં આવ્યું છે. એમાં
ઇસ્લામની ગહોજલાલી અને ગુજરાતનાં
ઇસ્લામી રાજ્યની સંપૂર્ણ હકીકત દર્શાવવામાં
આવી છે. તવારીખના દરેક શોખીનોના માટે
ઘણીજ જરૂરી છે. અસલ ઉપરથી મૌલાના
મોલવી જનાબ નિઝામુદ્દીન સાહેબ ફાફી ચીરતી-
એ ગુજરાતી ભાષામાં તરજુમો કરેલો છે. ગ્લેજ
કાગળ, સોનેરી નામ સાથની અંગ્રેજી બાંધણીનાં.
કિંમત-ભાગ ૧ લો રૂ. ૫. ભાગ બીજો રૂ. ૩.
પોસ્ટેજ અલગ.

લખો-મેનજર પોલિટિકલ લોમીઆ,

મીરજાપુર રોડ અમદાવાદ.

પ્રકરણ ૧૩ મું.

દળલાપર આક્રમણ.

કેટલાક સમય સુધી વિશ્રાન્તી લીધા પછી હઝરત ખાલીદે દળલા નગર ઉપર ચઢાઇ કરી.^૨ ૨૪ કલાકના બીપણ રણસંગ્રામ પછી ઇરાનીઓ ઇસ્લામી સૈન્યના સેનાધિપતીને તાબે થયા. તેમનો સેનાધિપતી રણભૂમીને લાગ કરી પલાયન કરી ગયો. પરંતુ શસ્ત્રના અસંખ્ય પ્રહારોથી થોડેક જતાં તે ઘોડા ઉપરથી પડી ગયો, અને તેનો અમર આત્મા જડ દેહનો ત્યાગ કરી ચાલ્યો ગયો. પછી હઝરત ખાલીદે બસરાથી ઇરાન સુધીના સઘળા ઇલાકાઓ જીતી લઇ ઇસ્લામી સામ્રાજ્યમાં વધારો કર્યો. નવા જીતાયલા પ્રદેશો ઉપર રાજ્યસત્તા ચલાવવાને સુબેદારો નિમ્ના અને લોકોને ન્યાય આપવા માટે કચેરીઓ સ્થાપી. આ પ્રકારની યોગ્ય વ્યવસ્થા કર્યા પછી નામદાર ખત્રીશના દરબારમાં પાછા ફર્યા.

૨. ઇરાનીઓ જોરપર હતા ત્યારે તેઓ પણ પારકાના મુલક તાબે કરવા ચઢાઇઓ કરતા હતા. પાવરવાળી સત્તા હમેશાં એવું કરતી આવી છે. ચઢાઈ એ કાંઈ નવી વાત નથી.

પ્રકરણ ૧૪ મું

ધરાનીઓ સાથે નવી લડાઈ.

આગલા પ્રકરણમાં વર્ણવેલી લડાઈમાં પોતાના સૈનિકો પરાજય પામ્યાના સમાચાર જ્યારે ધરાનના શહેનશાહને પહોંચ્યા, ત્યારે તેના કાધનો પાર રહ્યો નહિ. હારથી લાગેલા લાંછનમાંથી મૂક્ત થવા માટે તેણે ચાલીસ હજાર સૈનિકોનું એક સૈન્ય બહમન નામક એક સેનાધિપતીની દેખરેખ નીચે મુસલમાનો સાથે સંગ્રામ કરવા અર્થે મોકલ્યું અને ત્રીસ હજાર સૈનિકોનું બીજું એક સૈન્ય જાળાન નામક એક સેનાધિપતીની સરદારી તળે મોકલ્યું. તે ઉપરાંત બીજા પણ ચાલીસ હજાર માણસો તેમની સાથે સામીત્ર હતા. આ પ્રમાણે એક લાખ ઉપરાંત સૈનિકો સાથે ધરાની સેનાધિપતીએ કુચ કરી. આ સૈન્ય લૈસ નગરમાં આવી પહોંચતાંજ હજારત ખાલીદે માત્ર ત્રીસ હજાર સૈનિકો સાથે તેમનો મુકાબલો કર્યો. ઉભય પક્ષો વચ્ચે, બારે યુદ્ધ થયું જેમાં હજારો સૈનિકો ધાયલ થયા, અને હજારો સૈનિકો મરાયા. પરિણામમાં વિજય દેવીએ હજારત ખાલીદના ગણામાં વિજય માળા આરોપી. શત્રુઓ અસંખ્ય શમેાને રણભૂમીમાં રજળતાં મૂકી પત્તાયન કરી ગયા. આ યુદ્ધમાં પણ વિજયી.

મુસલમાનોને અખૂટ દ્રવ્ય મળ્યું.^૧ પરાજય પામેલા સૈનિકો પોતાના નાયક બહમન સહીત અંમારના કિલ્લામાં જઈ ભરાયા.

૧. લગાઈમાં વિજયીને હમેશાં આવો લાભ મળે છે.

તૈયાર છે ! જલદી મંગાવો. તૈયાર છે !

ધી ટ્રેજેરી ઑફ મોહરમ.

ઉપલા નામનું એક પુસ્તક અંગ્રેજીમાં માંગ-રોલની ગાદીવાળા પીર મોરામીયાં સાહેબની કસાએલી કલમથી તૈયાર થયું છે. જેમાં હજરત ઈમામ હુસેન રદી૦ ની શહાદતનું એવું કર્ણા-રસિક વર્ણન આપવામાં આવ્યું છે કે જે વાંચવાથી પત્થર જેવું હૃદય પણ પાણી થઈ જાય છે. તે ઉપરાંત તેમાં મોહરમની હકીકત સમજાવવામાં આવી છે. એ પુસ્તક સારા ગ્લેઝ કાગળ ઉપર અંગ્રેજીમાં મોટા સુંદર ટાઇપથી તૈયાર છે. કીંમત પાકું સોનેરી પુસ્તક રૂ. ૦-૧૨-૦ પોસ્ટેજ જુદું.

લખો:—

પઠાણ નીઝામખાન નુરખાન વકીલ.

મેનેજર—“ પોલીટીકલ સોમીઆ.”

ઠે. મીરજાપુર રોડ—અમદાવાદ.

પ્રકરણ ૧૫ મું.

અંબાર દુર્ગ ઉપર ચઢાઈ.

આગલા પ્રકરણમાં જતાન્યા પ્રમાણે પરાજય પામેલા ઇરાનીઓએ અંબારના કિલ્લાનો આશરો લીધો હતો, તેથી ઇસ્લામી સેનાધીપતી હઝરત ખાલીદે ઉક્ત દુર્ગ ઉપર હુમલો કર્યો. તે કિલ્લાના રક્ષક શીરઝાદ પાસે સત્તર હજાર માણસોનું સૈન્ય હતું. તેમાં સેનાધ્યક્ષ બહમને પોતાના ત્રીસ હજાર સૈનિકોને જોડી દૃઢ વધારો કર્યો. હઝરત ખાલીદે જોયું કે અહિંઆ તલવાર કાઢપણ કામ કરી શકશે નહિ, કેમકે શીરઝાદના સૈનિકોએ લોહ બખ્તરોવડે પોતાના શરીરને આચ્છાદીત કર્યા હતા. તેથી હઝરત ખાલીદે ચાર હજાર તીરંદાજો સહીત તેમના ઉપર હુમલો કર્યો. તેમના ક્રતીલ મારાથી દશ હજાર ઇરાનીઓ આંધળા થઈ ગયા, તેથી નિરાશ થઈને શીરઝાદે સંધી કરવાની માગણી કરી. અને ખંડણી આપવાની શરતે બન્ને પક્ષો વચ્ચે સમાધાન થયું.

પ્રકરણ ૧૬ મું.

હજરત ખાલીદની રોમ ઉપર ચઢાઈ.

હી. સ. ૧૩ ની સાલમાં નામદાર ખલીફાએ હજરત ખાલીદને રોમ ઉપર ચઢાઈ કરવાની આજ્ઞા કરી, પરંતુ તે ગુપ્ત રીતે મક્કા મોઅઝ્ઝમની હજ કરવા ગએલા હોવાથી તેમને વખતસર આજ્ઞાપત્ર મળી શક્યું નહિ. તેથી હજરત ઉમર રહી. એ નામદાર ખલીફા સમક્ષ હજરત ખાલીદની હકીકત જાહેર કરી, પણ હજરત અબાબકર સીદીક રહી. (તે સમયના ખલીફા) તે સરદારની વીરતા, શક્તિ અને હિમ્મત, સારી રીતે જાણી ગયા હતા. તેથી તેમણે તેમને પોતાની સમક્ષ બોલાવી માત્ર યોગ્ય શિખામણ આપી. હી. સ. ૧૩ ની સાલમાં નામદાર ખલીફાએ સઘદ ખીન અલઆસ, અને અબુ ઓબૈદાને સેનાપતી બનાવી શામ ઉપર ચઢાઈ મોકલવાનો ઠરાવ કર્યો. પરંતુ હજરત ઉમર રહી. એ હજરત ખાલીદ માટે ભલામણ કરી, તેથી સઘદને ચઢાઈ કરવા નહિ મોકલતાં. નામદાર ખલીફાએ હજરત ખાલીદને તે બાબતનું આજ્ઞાપત્ર મોકલાવ્યું. પત્ર મળતાંજ ધરાકનો બંદોબસ્ત કરવાનું કામ એક ખીજ સરદારને સોંપી હજરત ખાલીદે શામ તરફ કુચ કરી. અનેક રણસંઘામોમાં તેમને મળેલા વિજયથી પ્રસન્ન થઈને નામદાર ખાલીફાએ

એક મોટું સૈન્ય તેમને સહાયતા આપવા માટે મોકલ્યું. તે નામદાર વારંવાર એ શબ્દો ઉચ્ચારતા કે ખાલીદ જેવો શુરવીર પુરુષ આખા મદીનામાં બીજો એક પણ નથી. પોતાના સૈનિકો સાથે કુચ કરતાં કરતાં હજરત ખાલીદ બસરી શહેરમાં આવી પહોંચ્યા. અહિંયા એક રોમન રાજા રાજસત્તા ભોગવતો હતો. નગરનો કિલ્લો સુરક્ષિત અને મજબુત હતો. હજરત ખાલીદના આગમન પહેલાં હજરત અબુ ઓબૈદાએ સરહબીલ નામક એક ઇસ્લામી સરદારને દશ હજાર સૈનિકો સાથે આ કિલ્લો જીતી લેવા માટે મોકલ્યો હતો, પરંતુ રોમનોએ કિલ્લામાંથી નીકળીને એવા વેગથી ધસારો કર્યો કે સરહબીલ પરાજય પામવાની અણી ઉપર હતો, એટલામાં હજરત ખાલીદ ત્યાં આવી પહોંચ્યા. પણ રાતનો સમય હોવાથી તેઓ કાંઈપણ કરી શક્યા નહિ, અને બીજા દિવસની પ્રભાત સુધી યુદ્ધ બંધ રહ્યું. બીજા દિવસે સુર્યોદય થતાં ઉભય પક્ષો રણભૂમીમાં હાજર થયા, એટલે રોમન સેનાપતીએ બન્ને સૈન્યોની મધ્યમાં આવી ઇસ્લામી સેનાપતીને હાંદ યુદ્ધ કરવાને આમંત્રણ કર્યું. હજરત ખાલીદ આ પ્રકારનું આમંત્રણ સ્વીકારવાને આતુર હતા, તેથી તે આગળ વધ્યા. તેમને વેગપૂર્વક ધસી આવતા જોઈ રોમન સેનાધિપતીના અંતકરણમાં ભયનો સંચાર થયો, અને તેણે સંધી કરવાની ઉચ્છા દર્શાવી. કાલકરાર થયા પછી તે પોતાના કિલ્લામાં ગયો. પરંતુ સંધિની બીના રોમન

સૈનિકોના જાણવામાં આવવાથી તેમણે નિજ સરદાર-
નો તિરસ્કાર કરી તેને કારાગ્રહમાં પુર્યો અને તેની
જગ્યાએ બીજો નવો સરદાર નિમ્ણો. પરંતુ કારાગ્રહમાં
પડેલા સરદારના પુત્રોએ કિલ્લામાં બાંકોરાં પાડી
પોતાના પિતાને મુક્તિ અપાવી. હજરત ખાલીદ પણ
ઉક્ત બાંકોરાંદ્વારા પોતાના સૈન્યને કિલ્લામાં લઈ ગયા,
અને “અસ્લાહો અકબર” ના પોકારો કર્યા, જે
સાંભળીને શત્રુઓના અંતઃકરણમાં ધ્રાસકો પડ્યો અને
તેઓ ભય પામીને ચોપાસ નાસવા લાગ્યા. કિલ્લો
મુસલમાનોના કબજામાં આવ્યો.

તથયાર છે, તથયાર છે.
માત્ર થોડીજ નકલો શીલીક રહેલ છે
માટે જલદી ખરીદ કરો.
ઈસ્લામી ભાઈઓ માટે એક ઉમ્દા
તોહફો

રસુલે અરબી

(રસુલે ખુદા. હજરત મોહમ્મદ સ. અ. વ. નું
જીવન વૃત્તાંત પૃષ્ઠ ૩૭૫)

સોનેરી પાકું પુઠું રૂ. ૨-૮-૦
પોષ્ટેજ જુડું. મળવાનું ટેકાણું

પોસ્ટિકલ ભામીઓ.

મીરજાપુર-અમદાવાદ

પ્રકરણ ૧૭ મું.

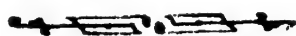

દામશક ઉપર ચઢાઇ.

બસરીની જીત પછી હજરત ખાલીદે અબુ ઓબૈદાને પોતાના ૩૭ હજાર સૈનિકો સાથે દમિશક નગર ઉપર આવવાનો હુકમ લખ્યો અને પોતે પણ પોતાના સૈન્ય સાથે દમિશક ઉપર ચઢાઇ કરી. બન્ને સૈન્યોએ એકત્ર થઇ દમિશકને ઘેરી લીધું. કિલુસ અને ઇઝરાઇલ નામક બે પ્રખ્યાત રોમન સરદારો શત્રુ-ઓના આગેવાન હતા, તેમાંથી કિલુસ મુકાબલા માટે આવ્યો. પરંતુ હજરત ખાલીદે તેને કેદ કર્યો. પોતાના સેનાપતિને કાંઇક આરામ આપવાના હેતુથી એક સરદારે હજરત ખાલીદને વિનંતી કરતાં કહ્યું કે “ નામદાર સિપૈહસાહાર, હવે આપ થાકી ગયા હશે. માટે કૃપા કરીને થોડા સમય સુધી આરામ લો. હું અને અબદુલ રહેમાન આપની જગ્યાએ કામ કરીશું ” હજરત ખાલીદે જવાબ આપ્યો કે “ જો આજે મહેનત કરશે, તે સદાને માટે સ્વર્ગમાં આરામ લેશે ” એમ કહીને તેમણે પોતાના પ્રતિપક્ષી ઇઝરા-ઇલને હાંદ યુદ્ધ કરવા માટે આમંત્રણ કર્યું. એટલે તે સરદાર ઘોડેસ્વાર થઇ આગળ વધ્યો. સમીપમાં આવતાં હજરત ખાલીદે હાસ્ય કરતાં તેને કહ્યું કે “ સરદાર, આજે તમારાજ નામનો એક મિત્ર તમને

મળવા આવશે માટે ચેતતા રહેજો.” (આ સરદારનું નામ ઇજરાઇલ હતું અને પ્રાણ હરનાર દુતનું નામ પણ ઇજરાઇલ છે તેથી હજરત ખાલીદના કહેવાનો ભાવાર્થ એવો હતો કે નિમિષ માત્રમાં તને-રોમન સરદારને-મારી નાંખીશ.)

આ વાક્યો ઉપર કાંઈ પણ લક્ષ્ય ન આપતાં ઇજરાઇલે હજરત ખાલીદ ઉપર હુમલો કર્યો એટલે તેમણે તેને કેડમાંથી પકડીને પૃથ્વી ઉપર પટક્યો અને તેને કેદ કરી લીધો. પછી તેને અને કિલુસને ઇસ્લામી ધર્મના અંગીકાર કરવાનું કહેવામાં આવ્યું. પરંતુ તેનો અસ્વીકાર થવાથી હજરત ખાલીદે તેમનો વધ કરી તેમનાં માથાં કિલ્લામાં ફેંકી દીધાં.^૧ કિલ્લેદારે આ સમાચાર રોમન શહેનશાહ હરક્યુલ્સને મોકલ્યા કે જે તે વખતે લાખો માણસોનું સૈન્ય લઈ અનતાકીયામાં છાવણી નાંખી પડ્યો હતો.

૧. લડઇમા આવા બનાવ તો બનતાજ રહે છે. લડાઈનો અર્થ એજ છે કે સામાવાળા ઉપર ખબરે મેળવવો. પણ કબરો બળ વાપરવા વિના મળી શકતો નથી એ સૈ. કોઈ જાણે છે.

બહાદુર ઇસ્લામી બાળાઓ.

(ઇતિહાસીક નવલકથા)

રૂ. ૧-૦-૦ પાંચેજ જુદું.

પોલિટિકલ ભોમીઓ-અમદાવાદ.

પ્રકરણ ૧૮ મું.

અજનાદીનનું યુદ્ધ.

આગલા પ્રકરણમાં દર્શાવ્યા પ્રમાણે દમિસ્કના દિલગીરી ભરેલા સમાચાર જ્યારે રોમન શેહેનશાહ હરકયુલ્સને મળ્યા, ત્યારે તેના ગુસ્સાનો પાર રહ્યો નહિ. તેણે વરદાન નામના એક સરદારને સિત્તેર હજાર સૈનિકોની મદદથી મુસલમાનોનો પરાજય કરવા મોકલ્યો. આ સૈન્યને માર્ગમાં ઝરાર નામના ઇસ્લામી સરદાર સાથે ભેટો થયો, એટલે બન્ને પક્ષે વચ્ચે ભારે યુદ્ધ ચાલ્યું. તેમાં રોમનો વિજયી થયા અને ઇસ્લામી સરદાર કેદ પકડાયા. તેમને કોઈ સુરક્ષીત સ્થળે લઈ જવા માટે રોમન સરદારે સૈનિકોની એક ટુકડી મોકલી. હઝરત ખાલીદને તે બાબતના સમાચાર મળતાં તેમણે રશી ઇબ્ન અમીરાને તેમને છોડાવી લાવવા માટે મોકલ્યા. આ સરદાર વીરતાપુર્વક રોમનો સામે યુદ્ધ કરી ઝરારને છોડાવી લાવ્યા. પછી હઝરત ખાલીદે એક વીરરસનિપુણ બાબણુ કરી રોમનો સાથે લડવાને મુસલમાન સૈનિકોને ઉશ્કેર્યા, એટલે અસ્ખલિત વેગથી તેઓ રોમનો ઉપર ટુટી પડ્યા. પ્રતીપક્ષીઓ તેમનો વેગ રોકી શક્યા નહિ. તેમના સૈન્યમાં ભંગાણુ પડ્યું અને તેઓ યુદ્ધ ભૂમીનો ત્યાગ કરી પલાયન કરી ગયા. આવી રીતે

મુસલમાનોને ઉપયુક્ત યુદ્ધમાં પણ દિગ્વિજય પ્રાપ્ત થયો, અને તેમને શત્રુઓની છાવણીમાંથી અખૂટ દ્રવ્ય મળ્યું.

ગહવરજન

અથવા

અલખેલીનાર

નીતી કોને કહેવી ? કૃગવણીનું ખરું સ્વરૂપ શું ? સત્સંગ અને કુસંગનું પરિણામ એવું સરસ રીતે આપવામાં આવ્યું છે કે, જે વાંચીને દરેક મનુષ્યના હૃદયમાં આ પુસ્તકના માટે ઉત્તમ અભિપ્રાય મળ્યા સીવાય રહેશે નહિ. આ પુસ્તકની તારીફ કરવી, તે સોના ઉપર દોળ ચઢાવવા જેવું થતું હોવાથી હમો તેની તારીફ કરવા માગતા નથી અને તેથી ફક્ત એટલું જ કહીશું કે, આ પુસ્તક અવશ્ય વાંચવું જોઈએ. વાંચનારાજ તેની આપોઆપ ખરી કીંમત આંકશે. હેમી આઠ પેજી પૃષ્ઠ ૩૦૦ ના આશરાનું સોનેરી પુંઠાવાળું પુસ્તક હોવા છતાં તેની કીંમત ફક્ત રૂ. ૨-૦-૦ રાખવામાં આવી છે. પોપ્ટેજ જુદું.

લખો-મેનેજર,

પોલિટિકલ ભોમીઆ-અમદાવાદ.

પ્રકરણ ૧૯ મું.

—~~અજનાદીનનું~~—

અજનાદીનનું ખીજું યુદ્ધ.

ન્યારે રામન શહેનશાહ હરકયુક્તને પોતાનું સૈન્ય પરાજય પામવાના દિલ્લીગીરીબરેલા સમાચાર મળ્યા, ત્યારે તેના ગુસ્સાનો પર રહ્યો નહિ. મુસલમાનો ઉપર વેર લેવાને તેણે એક લાખ માણસનું સૈન્ય મોકલ્યું. હઝરત ખાલીદને આ સૈન્ય સાથે અજનાદીનમાં ભેટો થયો એટલે ઉભય પક્ષો વચ્ચે ભારે યુદ્ધ ચાલ્યું. ઇસ્લામીઓની હુધાતુર અસીઓએ હઝરો દુશ્મનોના રક્તનું પાન કર્યું. જેમ ખેડુતો દાતરડા વડે કાપણી કરે છે, તેમ તેઓ દુશ્મનના સૈન્યનો વિનાશ કરવા લાગ્યા. આ પ્રમાણે તુમુલ્લ યુદ્ધ ચાલે છે, એટલામાં રામન સેનાપતિએ છાજ કપટથી હઝરત ખાલીદના પ્રાણ હરવાનો પ્રયત્ન કર્યો. પણ તે તેના કરતાં વધુ કુશળ હતા તેથી દુશ્મન પાસે આવતાં તેમણે એવો પ્રયત્ન અસી પ્રહાર કર્યો કે તેનું શીશ કપાઈને વેગળે જઈ પડ્યું. પોતાના સેનાપતીની આવી અપુર્વ વીરતા જોઈ મુસલમાન સૈનિકોનો ઉત્સાહ વધ્યો અને તેમણે અસ્ખલિત વેગે દુશ્મનો ઉપર ધસારો કર્યો. રામનો તેમનો તિવ્ર વેગ રોકી શક્યા નહિ. તેમના સૈન્યમાં ભંગાણ પડ્યું.

અને સૈનિકો પૃથક પૃથક ચારે દિશામાં નાસવા લાગ્યા, એટલે વિજયી મુસલમાનો તેમની પાછળ પડ્યા અને તેમના અસંખ્ય માણસોને ચીલકાની પેઠે કાપી નાંખ્યા. આ યુદ્ધમાં મુસલમાનો વિજયી થવાથી તેમને પુષ્કળ દ્રવ્ય દુશ્મનોની છાવણીમાંથી મળ્યું. આ વિજયના સમાચાર હઝરત ખાલીદે અબ્દુલ રહેમાન ખીન અબુબકર રદીઁ સાથે અમીર-લ-મોમેનીનને કહેવરાવ્યા, એટલે તે નામદારે હઝરત ખાલીદને મુખ્યારકબાદી આપી, અને શામીઓ^૧ સાથે યુદ્ધ કરવા માટે અબુ સુફીયાનની સરદારી તળે એક મોટું સૈન્ય મોકલ્યું.

૧. સીરીયાના લોકો.

સ્પેનની સુંદરી.

સ્પેનમાં ઈસ્લામી રાજ્ય અમલ વખતની એક અપુર્વ ઇતિહાસિક નવલકથા.

પાકું સોનેરી દળદાર પુસ્તક કીંમત રૂા. ૨-૪-૦ પો. જુદું.

લખો:-મેનેજર.

પોલીટીકલ લોર્મીઓ-અમદાવાદ.

પ્રકરણ ૨૦ મું.

~~૧.૧૧.૧૧.૧૧.૧૧~~

દમિરકનું યુદ્ધ અને હઝરત ખાલીદની વીરતા.

દમિરક શહેર ઉપર જે ઇસ્લામી સૈન્ય મોકલવામાં આવ્યું હતું, તેણે દુશ્મનો ઉપર હુમલો કર્યો. પણ આ જગ્યાએ દુશ્મનોનું બળ વિશેષ હોવાથી લગભગ બે માસ પર્્યાંત નગરને ઘેરી મુસલમાનોને ખેંસી રહેવું પડ્યું. તે દરમ્યાન ઘણા જાણવાળેગ બનાવો બન્યા. તેમાં મુખ્યત્વે કરીને ઇતિહાસવેત્તાઓએ રામન શહેનશાહ હરકયુલ્સના જમાઇ ટામ્સના શુરાતન વિષે ઘણું લખ્યું છે. ઘેરાનું કામ લખાયાથી નગરજનો અસહ્ય સંકટો સહન કરવા લાગ્યા. કારણ કે મુસલમાનો કિસ્લામાં ધાન્યનો એક દાણો પણ જવા દેતા નહિ અને કિસ્લાના કોઠારમાં જેટલું ધાન્ય ભર્યું હતું, તે સઘળું પુરું થવા આવ્યું હતું તેથી પ્રજાને ભુખમરો વેઠવાનો સમય પાસે આવતો જણાતો હતો. નગરજનો તેથી આ યુદ્ધનું પરિણામ જેમ અને તેમ સત્વર લાવવાને ઉત્સુક હતા અને તેવા હેતુથી તેમણે સંધિ કરવાની ઇસ્લામી સેનાપત્યક્ષને વિનંતી કરી હતી, પણ રામન સેનાપતી ટામ્સની વીરતા જોઇ હઝરત ખાલીદે એવી પ્રતિજ્ઞા કરી હતી કે સંધિ નહિ કરતાં સ્વપરાક્રમથી આ

યુદ્ધમાં વિજય પ્રાપ્ત કરવો. અને તેથી તેમણે નગર-જનોની વિનંતી સ્વીકારી નહિ. છેવટે થાકીને નગર-જનોએ નગર સ્વાધીન કરવાની શરતે સંધિ કરવાની માગણી કરી. ઇસ્લામી સેનાપતીએ તેમની તે માગણી સ્વીકારી, એટલે બન્ને પક્ષો વચ્ચે સંધિ થઈ. આ તહનામાના કેલકરાર પ્રમાણે મુસલમાનોને અડધું દમિશક નગર મળ્યું અને બાકીનું અર્ધ તેમણે સ્વ-પરાક્રમથી જીતી લીધું.

ઝોહરા.

ભા. ૧-૨.

પાકાં સોનેરી પુઠાનાં દળદાળ પુસ્ત-કોની કીંમત

ભાગ પહેલો રૂ. ૧-૧૨-૦

ભાગ બીજો રૂ. ૨-૪-૦

પોસ્ટેજ જુદું.

લખો:-મેનેજર.

પોલીટીકલ ભોમીઓ-અમદાવાદ.

પ્રકરણ ૨૧ મું.

યુનસનો મેળાપ.

આગલા પ્રકરણમાં વર્ણવેલા દમિસ્કના યુદ્ધમાં એક દિવસે યુનસ નામક એક ખ્રિસ્તી યુવક હઝરત ખાલીદની શોધ કરવા અર્થે ઇસ્લામી સૈન્યમાં આવ્યો. અને એક સૈનિક તેને ઇસ્લામી સેનાપતી સમક્ષ લઇ ગયો. તેને જોઈને હઝરત ખાલીદે પ્રશ્ન કર્યો કે તું કોણ છે ?

યુનસ-“ એક ખ્રિસ્તી. ”

ખાલીદ-“ નામાબિધાન શું છે ? ”

યુનસ-“ મારું નામ યુનસ છે ”

ખાલીદ-“ તારી શી ઇચ્છા છે ? ”

યુનસ-“ મારી બે ઇચ્છાઓ છે. ”

ખાલીદ-“ તારી મનોવાંચ્છના હોય તે જણાવ. ”

યુનસ-“ ઇસ્લામનો અંગીકાર અને મનમોહન લલના સાથે લમ્. ! ”

ખાલીદ-“ લમ્ સંબંધે તમારો બાવાર્થ શો છે ? ”

યુનસ-“ એડયુસા નામક એક લલનાએ મારું અંતઃકરણ જીતી લીધું છે તેથી તેની સાથે લમ્ કરવાની મારી ઇચ્છા છે. ”

ખાલીદ—“ તે લલના ક્યાં છે ? ”

યુનસ—“ તે દમિશક નગરમાં છે. ”

ખાલીદ—“ વાર, એ તો ખતાવો કે ઉક્ત લલનાની ખાતર તમે ઇસ્લામી ધર્મનો અંગીકાર કરો છો, કે ધર્મની સચ્ચાઇ ઉપર મોહ પામીને ? ”

યુનસ—“ મને કાંઈ એકલી ઉક્ત લલનાની વાંચના નથી, અને તેને મેળવવા માટે કાંઈ ઇસ્લામનો અંગીકાર કરતો નથી, પરંતુ ઇસ્લામી ધર્મની સચ્ચાઇ ઉપર મોહ પામીને અંતઃકરણપુર્વક ઇસ્લામી થવાની ઉત્કંઠા ધરાવું છું. ”

આટલો સંવાદ કર્યા પછી હઝરત ખાલીદે તેને મુસલમાન બનાવ્યો, અને પુછ્યું કે “ હજી પણ તમારા અંતઃકરણમાં એડયુસાનો પ્રેમ બાકી છે ? ”

યુનસ—“ જનાબ, માફ મૃત્યુ અને મારી હસ્તી તે લલનાનાજ હાથમાં છે. ”

ખાલીદ—“ શું, તમે તમારા ખ્રિસ્તી ધર્મશાસ્ત્રની આગ્રાનુસાર તેણી સાથે લગ્ન કરવાની પ્રતિજ્ઞા કરેલી છે ? ”

યુનસ—“ પ્રતિજ્ઞા તો શું ! પરંતુ માફ સર્વસ્વ પણ તેને અર્પણ કરવાને હું ઉત્સુક છું. ”

ખાલીદ—“ બન્ને પક્ષ વચ્ચે સંધિ થયા પછી જો તે નગરના પશ્ચિમ વિભાગમાં રહેતી હશે, તો અવશ્ય

તેની સાથે હું તમારાં લગ્ન કરાવી આપીશ, કેમકે તે ભાગ અમે લડીને સંપાદન કર્યો છે. પરંતુ જો તે નગરના પુર્વ વિભાગમાં રહેતી હશે, તો હું તે બાબતમાં કાંઈપણ વચન આપી શકતો નથી. કેમકે તે ભાગ અમે સંધિવડે પ્રાપ્ત કરેલો હોવાને લીધે ત્યાંથી એક નજીવી વસ્તુ પણ લેવાનો અમન હક નથી.

યુનસ—“આપ ઇસ્લામી સૈન્યના સેનાપતી છો, અને ચાહો તે કરી શકો છો. માટે જો આપ ધારો તો ઉક્ત લલના મને ગમે તેમ અપાવી શકે તેમ છો, પછી કાં તે પુર્વ વિભાગમાં ન રહેતી હોય !”

ખાલીદ—“તમારું કહેવું ઠીક છે. પરંતુ અમે કરેલા કાલકરારો મરણપર્યંત તોડવા ઇચ્છતા નથી.”

યુનસ—“આપના આ વાક્યોથી મારી સર્વ આશાઓ નિરાશામાં ફેરવાઈ જાય છે. ”

ખાલીદ—“તમારે જગતકર્તા ઉપર આધાર રાખવો જોઈએ અને અમે પણ તમને તે કામમાં યોગ્ય સહાયતા અવશ્ય આપીશું. ”

આ વાક્યો સાંભળી યુનસના અંતઃકરણમાં આશાનાં અમર ફિરજો સ્ફુર્યાં. આ પ્રમાણે તેઓ વાર્તાલાપ કરી રહ્યા છે, એટલામાં રોમન સેનાપતી ટોમ્સે કિસ્લાના લોહ દ્વાર ઉઘાડી નાંખ્યા. તેથી ઇસ્લામી સૈનિકોએ નગરમાં પ્રવેશ કર્યો અને યુનસ પોતાની

પ્રાણપ્રિયાને શોધવામાં પ્રવર્ત થયો. ગમે તેટલી શોધ કર્યા છતાં કંઈ પત્તો લાગ્યો નહિ. છેવટે તેને એવા સમાચાર મળ્યા કે એડયુસા કિલ્લામાં દાખલ થઈને જોગણુ બની ગઈ છે. આ સમાચાર સાંભળીને યુનસ પણ ત્યાં ગયો અને તપાસ કરતાં એક સૈનિકે જણાવ્યું કે “ તમારા તરફથી નિરાશ થઈને તે જોગણુ બની ગઈ છે, એટલે હવે તો માત્ર વડા ધર્મ ગુરુ સિવાય અન્ય કોઈ તેને લગ્ન કરવાને પ્રેરી શકે નહિ.

જ્યારે યુનસે એડયુસા જોગણુ બની જવાના સમાચાર સાંભળ્યા. ત્યારે તેણે મનમાં એવો વિચાર કર્યો કે “ મેં ઇસ્લામી ધર્મનો અંગીકાર કર્યો છે, તે ખીના જ્યારે તેણીના જાણવામાં આવશે તો તેણી પણ ઇસ્લામ ધર્મનો અંગીકાર કરી મારી સાથે લગ્ન કરશે. પણ યુનસે ઇસ્લામ ધર્મ અંગીકાર કર્યાના સમાચાર જ્યારે એડયુસાએ સાંભળ્યા, ત્યારે તેના ક્રોધનો પાર રહ્યો નહિ, અને તે પોતાના નેત્રામાંથી અગ્નિની વૃષ્ટિ વરસાવવા લાગી. તેના અંતઃકરણમાં યુનસ માટે તિરસ્કાર ઉત્પન્ન થયો. અને છેવટે ક્રોધનો વેગ ન રોકી શકાયથી યુનસને સંબોધીને તેણીએ કહ્યું કે “ ઓ દુષ્ટ કૃતદ્ધની, તું મારી સામેથી દુર થા, નહિ તો હું તારો પ્રાણ લઈશ.” આવા ઉદ્વેગથી ભરેલા શબ્દો સાંભળીને પણ યુનસ શાંત રહ્યો, અને પોતાની અભિલાષા પુરી કરવા માટે કરગરી તેને વિનંતી કરવા લાગ્યો. જેમ

જેમ તે તેને વિનવવા લાગ્યો, તેમ તેમ તેનો ક્રોધ વધતોજ ગયો. છેવટે યુનસને ધક્કો મારી તે કિલ્લા-માંથી બહાર નીકળી પડી અને ટોમ્સના સૈન્ય સાથે અનતાકીઆ નગરમાં જવા માટે તૈયાર થઈ. આથી યુનસ નીરાશ થયો અને સઘળી સવીસ્તર ખીના હજરત ખાલીદ સમક્ષ નીવેદન કરી. તેમણે જવાબ આપ્યો કે “ ધીરજ ધરો. ત્રણ દિવસ સુધી આ બાબતમાં અમે કાંઈ પણ કરી શકીશું નહિ. પરંતુ ત્રીજા દિવસ પછી તમારી મનમોહીનીને છોડાવી લાવવા માટે બનતો પ્રયાસ કરીશું. ” એથી દીવસે હજરત ખાલીદે ચાર હજાર સૈનિકોનું એક સૈન્ય શત્રુઓની પાછળ મોકલ્યું. દોઢસો માઇલનો કંટાળા ભરેલો પ્રવાસ પુરો કર્યા પછી, તેઓ શત્રુદળ સમીપ આવી પહોંચ્યા. આ સ્થળ મુસલમાનો માટે અતિ ભયંકર અને રોમનો માટે અતિ સુગમ હતું. કેમકે પાસેના જંગલમાં રોમન શહેનશાહ હરકયુલસ એક પ્રૌઢ સૈન્ય સાથે જાવણી નાંખી પડ્યો હતો. પરંતુ પોતાની પ્રતિજ્ઞાના પાલન અર્થે હજરત ખાલીદે અનેક સંકટો સહન કરી પ્રાણુપ્રાણ દરવાનું સ્વી-કાર્યું. પણ પોતાની પ્રતિજ્ઞા તોડવાનું પસંદ કર્યું નહિ અને વીરતાથી દુરમનો ઉપર હુમલો કર્યો. ઉભય પક્ષો વચ્ચે ભારે યુદ્ધ ચાલ્યું. બન્ને પક્ષના અનેક માણસો કામ આવ્યા. હજરત ખાલીદના શરીરમાં ભૂત બરાયું હોય તેમ તે શત્રુ સૈન્યમાં

ચોતરક પોતાની તિક્ષણ અસીના પટા ફેરવવા લાગ્યા. જે કોઇ યોધો તેમની સામે આવી જતો તો તેને જીવધાની કાંઠ પણ આશા રહેતી નહિ. આ પ્રમાણે શત્રુ દળનો સંહાર કરતાં કરતાં તે રામન સેનાપતી ટોમ્સ પાસે આવી પહોંચ્યા, અને પોતાની તિક્ષણ અસીના એકજ પ્રહારથી તેને યમસદનમાં પહોંચાડી દીધો. આવી રીતે ઉભય પક્ષો વચ્ચે ભારે યુદ્ધ ચાલી રહ્યું હતું, તે પ્રસંગે યુનસ તો પોતાની પ્રિયાનીજ શોધમાં લાગેલો હતો. છેવટે જ્યારે મુસલમાનો વિજયો થયા, ત્યારે એડ્યુસાએ આત્મહત્યા કરી, યુનસને નિરાશ કર્યો. આ યુદ્ધમાં મુસલમાનોએ અસંખ્ય કેદીઓ પકડ્યા હતા. તેમાં શહેનશાહ હરકયુલસની રાજકુમારી પણ હતી. હઝરત ખાલીદે તેની સાથે લગ્ન કરવા માટે તેને કહ્યું, પણ તેણે એવો જવાબ આપ્યો કે “ હવે આખા આયુધ્યપર્યંત હું અવિવાહિત રહીશ. ” જ્યારે હઝરત ખાલીદે દમિરક નગરમાં પહોંચ્યા, ત્યારે કેટલાક રામન સૈનિકો સંધિસૂચક પતાકાઓ લઇ તેમની પાસે આવ્યા અને રામન રાજકુમારી તેમને પાછી સોંપવાની વિનંતી કરી. હઝરત ખાલીદે ઉક્ત રાજકુમારીને માન પૂર્વક તેના પિતા પાસે મોકલી દીધી.

પ્રકરણ ૨૨ મું.

હઝરત ખાલીદ સેનાપતીના ઓઢા ઉપરથી પદબ્રહ્મ.

હી. સ. ૧૩ ના જમાદીઉલઅવ્વલ માસમાં હઝરત અબ્બાસકર સિદ્દીક રહી. બહેસ્તગુઝી થવાથી હઝરત ઉમર ફારૂક રહી. તેમને બદલે ખલીફા નીમાયા. ખલીફા-પદ ધારણ કર્યા પછી તેમણે હઝરત ખાલીદને સેનાપતીપદ ઉપરથી દુર કર્યા. એ કે હઝરત ખાલીદનાં પરાક્રમે વિશ્વ વિખ્યાત હતાં અને નવા ખલીફાને પણ તે માન્ય હતાં, છતાં પણ લડાઇઓના અગણીત ખર્ચમાંથી બચવા માટે તેમણે હઝરત ખાલીદને સેનાપતીપદ ઉપરથી દુર કર્યા. જ્યારે આ સમાચાર મદીનાવાસીઓએ જાણ્યા ત્યારે તેમના શોકનો પાર રહ્યો નહી. તેઓ વિચાર કરવા લાગ્યા કે કંઈ પણ સંગીન કારણ વિના હઝરત ખાલીદને શા માટે તેમના ઓઢા ઉપરથી દુર કર્યા હશે! પછી હઝરત ઉમર ફારૂક રહી. એ સમયસુચકતા વાપરી શાંત પાડયા.

પ્રકરણ ૨૩ મું.

હઝરત ખાલીદની કેમી સેવા.

જ્યારે અમીરલમોમેનીનનો દુત તેમનું આજ્ઞાપત્ર લઈ દમિરક નગરમાં હઝરત ખાલીદની છાવણીમાં પહોંચ્યો, અને આજ્ઞાપત્ર તેમને આપ્યું ત્યારે પત્રના લખાણ બાબત કાંઈ પણ ક્રોધ ન દર્શાવતાં હઝરત ખાલીદ નામદાર ખલીફાની ઇચ્છાને આધીન થયા. આ સમાચાર જાણીને સમસ્ત સૈનિકો ઘણા ઉશ્કેરાઈ ગયા, પરંતુ હઝરત ખાલીદે તેમને સમજાવીને શાંત પાડ્યા. હવે ઇસ્લામી સૈન્યના સેનાપતીનું પદ હઝરત અબુ ઓબૈદાને આપવામાં આવ્યું.

કનીઝે ફાતમા.

અતિ ઉત્તમ ઇસ્લામી સાંસારીક નવલકથા.

કૌમત. ૩૧. ૨-૪-૦.

પો. જુદું.

લખો-એનેજર.

પોલીટીકલ સોમીઆ-અમદાવાદ.

પ્રકરણ ૨૪ મું.

અમિલાના યુદ્ધમાં હઝરત ખાલીદની વીરતા.

અખીઝા નગરમાં પ્રત્યેક વરસે ખ્રિસ્તી ધર્માંવ-
લંખીએનો એક મોટો ઉત્સવ ઉજવવામાં આવતો
હતો. તેમાં લાખો મનુષ્યો ભાગ લેતા હતા. ઇસ્લામી
સૈન્યના નવા સેનાપતી હઝરત અણુ ઓખેદાએ તે
નગર જીતી લેવા માટે એક મોટું સૈન્ય અબદુલ્લા
ખીન જાફરની સરદારી તળે મોકલ્યું. પણ તે સરદાર
ખ્રિસ્તી સૈનિકોના હાથે પરાજય પામ્યો અને કેદ
પકડાયો તેથી તેને સહાયતા આપવા માટે સેનાધિ-
પતીએ હઝરત ખાલીદને મોકલ્યા. તેમણે સ્વપરાક્રમ-
થી દુશ્મનોનો પરાજય કર્યો. આ સમાચાર સેનાધિ-
પતીએ અમીરૂલ મોમેનીનને દહેવરાવ્યા અને હઝરત
ખાલીદનાં ધણાં વખાણ કર્યાં.

❖ મોહવેલી મલિના. ❖

એ એક હિંદુ સંસારીક નવલકથા છે.

કૌમત રા. ૧-૪-૦ પો. અલગ

લખો:-પોલિટિકલ લોમીઓ-અમદાવાદ.

પ્રકરણ ૨૫ મું.

હેમ્સનું યુદ્ધ.

આ ભડાઈમાં ઝરાર અખદુલ્લા ખીન જાકર, અખદુલરહેમાન ખીન અખાબકર, અખુ ઓબૈદા અને ખાલીદ બિન વલીદ ઇસ્લામી સૈન્યના સરદારો હતા. તેમાંના ઝરારે કિલ્લાના બારણા ભાંગી નાખ્યાં એટલે હજરત ખાલિદે “અલ્લાહો અકબર” નો પોકાર કરતાં નગરમાં પ્રવેશ કર્યો. હેમ્સના રાગ્નએ સેંટ જ્યોર્જના દેવળમાં દાખલ થઈ પોતાના વિજય માટે ઇશ્વર પ્રાર્થના કર્યા પછી ઇસ્લામી સૈન્ય ઉપર હુમલો કર્યો. આ યુદ્ધમાં ખ્રિસ્તીઓ વીરતાથી લડ્યા. હજરત ખાલીદ પણ પોતાના લશ્કર સહિત તેમના ઉપર તુટી પડ્યા અને દુરમન દળનો સંહાર કરી લોહીની નહેરો વહેવડાવી. મુસલમાનોના અસલ્ય મારા આગળ ખ્રિસ્તીઓ ટકી શક્યા નહિ. તેમનો સેનાપતિ મરાયો અને તેમના સૈન્યમાં ભંગાણુ પડ્યું અને તેઓ પરાજય પામી ચોપાસ નાસવા લાગ્યા. આ પ્રમાણે મુસલમાનો વિજયી થવાથી હેમ્સના કિલ્લા ઉપર તેમની વિજયપતાકા ફરકવા લાગી.

પ્રકરણ ૨૬ મું.

યરમુકની લડાઇના કેટલાક બનાવો.

હેમ્સ નગર સર કર્યા પછી ઇસ્લામી સૈન્ય ત્યાં
છાવણી નાખી પડ્યું હતું, પણ પાસેના નગરમાં
રામન શહેનશાહ હરકયુલસનો પુત્ર કોન્સ્ટનટાઈન
ચાલીસ હજાર સૈનિકોની મદદ વડે મુસલમાનો સાથે
યુદ્ધ કરવાની તૈયારી કરી રહ્યા હતા. તેથી રામનો-
ના અચાનક હુમલામાંથી બચવા માટે પોતાના સૈન્યને
યરમુક નગરમાં ખસેડવાની હજરત ખાલીદે સુચના
કરી. તદાનુસાર ઇસ્લામી સૈન્યે ઉક્ત નગર
તરફ પ્રયાણ કર્યું, પણ તેમને માર્ગમાં રાફી રાખવા
માટે શહેનશાહ હરકયુલસે મેન્યુઅલ નામક સરદારની
દેખરેખતળે બે લાખ માણસોનું એક મોટું સૈન્ય
મોકલ્યું. માર્ગમાં અનસાનનો બાદશાહ પોતાના સાથ
હજાર સૈનિકો સહિત તેમની સાથ જોડાઈ ગયો,
એટલે રામન સેનાપતી મેન્યુઅલે તેને તેના લશ્કર
સહિત આગળ મોકલ્યો અને પોતે ધીમે ધીમે ફર્ય
કરી. જ્યારે પહોંચું રામન સૈન્ય ઇસ્લામીઓ પાસે
આવી પહોંચ્યું, ત્યારે હજરત ખાલીદે પોતાના સૈન્ય-
માંથી કેટલાક ચુનંદા સૈનિકો વીણી લઈ રામન
સૈન્ય ઉપર તુડી પડ્યા, અને તેમનો સંહાર કરવા

લાગ્યા. જોતજોતામાં હજારે રોમનો યુદ્ધમાં ખપી
 ગયા. તેઓ પરાજય પામ્યા, પણ યજ્ઞદેવે ઝરાર,
 અને રશી નામક જે ઇસ્લામી સૈનિકોને ક્રેદ કરી
 પોતાની સાથે લેતા ગયા અને તેમને મેન્યુઅલની
 છાવણીમાં પહોંચાડી દીધા. હવે મેન્યુઅલનું સૈન્ય
 પણ નિકટમાં આવી પહોંચ્યું અને મુસલમાનોને પણ
 મદીનાથી આઠ હજાર માણસોની કુમક આવી
 પહોંચી, તેથી બંધ પામીને રોમન સેનાધીપતીએ
 ઇસ્લામી સેનાપતી પાસે સંધિની માગણી કરી, અને
 તેમને પોતાની છાવણીમાં બોલાવ્યા. હજરત
 ખાલીદે સો સૈનિકો સહિત દુરમનોની છાવણીમાં
 આવ્યા, પણ પહેરાવાળાએ આટલા બધા માણસો
 સાથે તેમને પોતાના સરદારના તંબુમાં જવા દીધા
 નહિ, તેથી તેમણે પણ એકલા જવાનો ઇન્કાર કર્યો.
 પછી પહેરાવાળાએ તંબુમાં જઈ પોતાના સરદારની
 સલાહ લીધી એટલે તેણે શસ્ત્રરહીત સર્વ માણસોને
 અંદર આવવા દેવાની આજ્ઞા કરી. પરંતુ હજરત
 ખાલીદે તેનો પણ સ્વીકાર કર્યો નહિ, તેથી રોમન
 સરદારે શસ્ત્ર સહીત તેમને આવવા દેવાની આજ્ઞા
 કરી. હજરત ખાલીદે પોતાના માણસો સહિત
 રોમન સરદારના તંબુમાં આવ્યા પછી તેમને માટે
 ખુરશીઓ લાવવામાં આવી, પણ ખુરશીઓ ઉપર નં
 બેસતાં તેઓ ગાલીચા ઉપર બેસી ગયા. કારણ પૂછતાં
 તેમણે જણાવ્યું કે “માણસ માટીમાંથી ઉત્પન્ન થયો
 છે, અને છેવટે માટીમાંજ મળી જવાનો છે, તેથી
 નીચે બેસવાને અમને કાંઈ વાંધો નથી.”

પછી રામન સરદાર મેન્યુઅલે તેમને ઘણા પ્રશ્ના પૂછ્યા, જેમના તેમણે યોગ્ય ઉત્તરો આપ્યા અને છેવટે ક્રોધપૂર્વક જણાવ્યું કે “ એક દિવસે અમે તમારા ગળામાં પટો પહેરાવી તમને અમીરલમોમેની-નના દરબારમાં મોકલીશું.” આ વાક્યો સાંભળીને મેન્યુઅલના ગુસ્સાનો પાર રહ્યો નહિ. તેણે ક્રોધ પૂર્વક કહ્યું કે “ જો તમે સુલેહના દુત ન હોત તો હું તમારો શિરચ્છેદ કરત, પણ તમે દુત હોવાથી લાચાર છું, છતાં આ તમારા અપરાધને બદલે મારી પાસે જે બે ચાર ઇસ્લામી કેદીઓ છે તેમના પ્રાણ લઈશ.” હઝરત ખાલીફે જવાબ આપ્યો કે “ અમે જગતકર્તાના સોગંદ ખાધને કવીએ છીએ કે જો તમે એક ઇસ્લામીના વાળને પણ વાંકો કરશો તો અમે એકને બદલે એક લાખ ખ્રિસ્તીઓના પ્રાણ લઈશું.” આ પ્રમાણે બોલી તેમણે અને તેમના સાથીઓએ પોતપોતાની તલવારો બ્યાનમાંથી બહાર કાઢી. મુસલમાનોની આવી અપૂર્વ વીરતા જોઈ રામન સરદાર ચકિત થયો અને કહ્યું કે “તમારી હિમ્મતની કસોટી કરવા માટે મેં માત્ર ધમકી આપી હતી; આ રહ્યા તમારા ઇસ્લામી મિરાદરો, તેમને ખુશીથી આપની સાથે લઈ જાવ. પછી મેન્યુઅલની આગળી અનુસાર હઝરત ખાલીફે પોતાનો કિરમીઝી રંગનો તાંબુ તેને બેટ આપ્યો અને ઇસ્લામી કેદીઓને લઈ પોતાની ઊવણી તરફ કુચ કરી.

પ્રકરણ ૨૭ મું.

યરમુકનું યુદ્ધ.

હી. સ. ૧૫ અને ઈ. સ. ૬૩૭ ના નવેમ્બર માસમાં રામનો અને મુસલમાનો વચ્ચે છેલ્લું યુદ્ધ થયું. અશુ ઓમેદાએ સંબેગોના વિચાર કરી હઝરત ખાલીદને સેનાપતી બનાવ્યા અને પોતે સૈન્યના મુખ ભાગમાં સ્ત્રીઓના રક્ષણ અર્થે રહ્યા. યુદ્ધ આરંભ કરતાં પહેલાં હઝરત ખાલીદે પોતાના સૈનિકોને નીચે પ્રમાણે ઉપદેશ આપ્યો.

“મારા શુરવીર સૈનિકો, સ્વર્ગ તમારી સામેજ છે અને નર્ક તથા શયતાન તમારી પાછળ છે. જો આજે તમે વીરતાથી લડશો તો સ્વર્ગમાં તમને આરામ મળશે અને જો યુદ્ધમાંથી પાછી પાની કરશો તો નર્ક પણ તમારે માટે તૈયાર છે.”

શુરવીર મુસલમાનો માટે માત્ર આટલાજ શબ્દો બસ હતા. ઉપર્યુક્ત શબ્દોએ તેમના ઉપર વિજ્ઞાનીના નેવી અસર કરી, તેથી “અસ્લાહો અકબર” નો પોકાર કરીને તેઓ શત્રુઓ ઉપર તુટી પડ્યા, એટલે ઉભય પક્ષો વચ્ચે ભારે યુદ્ધ ચાલ્યું. તેમાં રામનોએ મુસલમાનોના કેટલાક હથા પાછા વાળ્યા. આથી

કાંઈક નિરાશ થઈ મુસલમાનો પાછળ હટ્યા, પરંતુ શુરવીર મસ્લામી અખળાઓએ તિરસ્કારથી તેમના ઉપર હુમલો કરી તેમને રોમનો સાથે પૂનઃ લડવાની ફરજ પાડી. આ નાસનારા સૈનિકોમાં અણુ સુશીઆન પણ હતા. તેમના ઉપર એક મસ્લામી અખળાએ તંબુના વાંસ વડે હલ્લો કરી તેમને ધાયલ કર્યા. મુસલમાનો જે ત્રણવાર રોમનો સામે ગયા, પણ દરેક વખતે તેમને પાછળ હટવું પડ્યું. ધનુષધારી રોમનોએ સાતસો મુસલમાનોનાં એક વા જે નેત્રોને નુકશાન કર્યું. આ પ્રમાણે લડતાં લડતાં સંધ્યાનો સમય થવાથી યુદ્ધ બંધ રહ્યું અને બીજા દિવસની પ્રભાતે પુનઃ ચાલુ થયું. આ પ્રમાણે એક સપ્તાહ પ્રયાંત બન્ને પક્ષો વચ્ચે યુદ્ધ ચાલ્યું. છેવટે મુસલમાનો વિજયી થયા અને શત્રુઓ પાસેથી તેમને પુરકાળ દ્રવ્ય મળ્યું.

મોહબ્બતનો પ્રવાહ એવો અસ્ખલિત વહે છે કે વાંચશો ત્યારે જ ખબર પડશે.

કાગિત રૂ. ૧-૦-૦ પોષ્ટ અલગ.

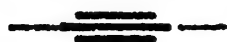
લખે:-મેનેજર

પાંત્રાલકલ લોમીઓ-અમદાવાદ.

પ્રકરણ ૨૮ મું.

હલખ ઉપર ઇસ્લામી વિજયપતાકા.

હી. સ. ૧૭ માં ખ્રિસ્તીઓએ જેતુલમુકદ્દસ (જેરુસલેમ) મુસલમાનોને સોંપ્યું. ત્યાર પછી ઇસ્લામીઓએ હલખ નગર ઉપર ચઢાઈ કરી. યહીદ ખીન અથુ મુશીઆન તે સૈન્યના સેનાધિપતી હતા. હલખ નગરનો રાગ એક રોમન હતો. ઉભય પક્ષો વચ્ચે લાંબા સમયપર્યંત યુદ્ધ ચાલ્યું, પણ કંઈ પરિણામ આવ્યું નહિ, એટલે હજરત ખાલીદ પોતાના સૈનિકો સહિત ઇસ્લામીઓની કુમકે આવી પહોંચ્યા. રોમન રાગ સાથે કિસ્લાની બહાર જઈ યુદ્ધ કર્યું, તેમાં મુસલમાનોને જીત મળવાથી રોમન રાગ પોતાના હારકર સહિત કિસ્લામાં બરાબ ગયો એટલે મુસલમાનોએ નગરને ઘેરી લીધું. ઘેરો લાંબા વખત સુધી ચાલ્યો. એક રાત્રે રોમન રાગએ નિદ્રાધીન મુસલમાનો ઉપર હલ્લો કરી સાઠ સૈનિકોને કાપી નાખ્યા અને પચાસને કેદ પકડ્યા. તેમનો પણ પાછળથી શિરોચ્છેદ કરવામાં આવ્યો હતો. આ પ્રમાણે એકવાર છળ કપટમાં ફાવી જવાથી રોમનોએ ફરીથી ઇસ્લામીઓ ઉપર રાત્રે હુમલો કર્યો. આ વખતે હજરત ખાલીદ સાવચેત હોવાથી તેમણે પોતાના

લગ્ન સહિત શત્રુઓ ઉપર હુમલો કરી તેમને કાપી નાખ્યા. પાંચ માસ સુધી ઘેરો ચાલુ રહ્યો. છઠ્ઠા માસની શરૂઆતમાં મુસલમાનોએ સુરંગ ફેડી કિલ્લામાં બાકોઈ પાડ્યું અને અંદર પ્રવેશ કરી શત્રુઓ ઉપર હુલો કર્યો. તેથી લાચાર થઈને શત્રુઓએ સંધિની માગણી કરવાથી યુદ્ધ બંધ રહ્યું અને ઉભય પક્ષો વચ્ચે સંધિ થઈ એટલે રામન રાજા અને તેના સહચારીઓએ ઇસ્લામી ધર્મનો અંગીકાર કર્યો.

❧ ભેદી શાહનદી ❧

ભાગ ૧-૨.

એક અતિ ઉત્તમ ઇસ્લામી સંસારીક નવલકથા છે જેમાં મોહબ્બત શું ચીજ છે તે જાણવું હોય તે આ પુસ્તક વાંચો. ઉમ્દાં ચીત્રો પણ આપેલ છે.

કીમત ભાગ ૧ લો રૂ. ૧-૧૨-૦

,, ૨ જો રૂ. ૨-૦-૦

પાઠેજ અલગ. લખો:-મેનેજર

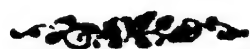
પોલીટીકલ ભોમીઓ-અમદાવાદ.

પ્રકરણ ૨૯ મું.

હઝરત ખાલીદના સદ્ગુણો.

હઝરત ઉમર ફારુક રહી૦ ને એવો ખ્યાલ ઉત્પન્ન થયો હતો કે હઝરત ખાલીદ ચઢાઇઓ પાછળ વ્યર્થ ખર્ચ કરે છે, તેથી તેમણે તેમને સેનાધિપતી પદ ઉપરથી ઉતારીને સરદારની પદવી આપી હતી. તેમ છતાં કોઇપણ પ્રકારનો રોષ દર્શાવ્યા વિના તેમણે પોતાની ફરજ બજાવી હતી અને પ્રત્યેક યુદ્ધમાં સેનાધિપતી કરતાં પણ વધુ પરાક્રમ દેખાડ્યું હતું. હેમ્સના વિજય પછી ચોતરફથી હઝરત ખાલીદને મુઆરકખાદીના પત્રો મળવા લાગ્યા અને એક ચરણ શાએરે તેમના માનમાં એક કવિતા લખી તેથી હઝરત ખાલીદે તેને ત્રીસ હજાર રૂપિયા ધનામ (પારિતોષક) તરીકે આપ્યા. આ વાત જાણીને હઝરત ઉમર ફારુક રહી૦ તેમના ઉપર ક્રોધે બરાયા અને તેમની ચોકસી કરવા માટે એક કમીટી નીમી. આ કમીટીએ સર્વાનુમતે તેમને નિર્દોષ ઠરાવ્યા. પરંતુ હઝરત ઉમર રહી૦ એ તેમને લશ્કરી નોકરીમાંથી અલગ કર્યા અને લોકોનાં સમજાવ્યું કે “ખાલીદને અમે કાંઈ જી કપટ કે તેવા કોઈ ખીજા અપરાધને માટે બરતરફ કર્યા નથી, પણ તેમના નકામા ખર્ચને લીધેજ લાચારીથી અમને તેમ

કરવું પડ્યું છે." હજરત ખાલીદ એક શુરવીર સેનાપતી હતા. યુદ્ધ પ્રસંગે તેમનો સ્વભાવ કાંઈક નિર્દય થતો હતો છતાં પણ સ્ત્રીઓ તરફ દયાભાવ દર્શાવવાનો ચુકતા નહિ. તે એક ચુસ્ત મુસલમાન હતા. સંકટ પ્રસંગે ધૈર્ય ધરી જંગતકર્તા આગળ પ્રાર્થના કરવાનો અને વિજય પ્રસંગે તેનો આભાર માનવાનો તેમનો મુખ્ય સદ્ગુણ હતો.

❀ મનસુર મોહના. ❀

મૌલાના શરર સાહેબના હાથે લખાએલ એક અતી રસીક અને શુરાતનવાળી નવલકથાનો આ અનુવાદ છે, એટલે તેની વધુ તારીફ કરવી એ સોના કિપર દોળ ચઢાવવા જેવું છે. કીંમત રૂ. ૨-૪-૦ થોડા અલગ.

લખો-મેનેજર,

પોલિટિકલ ભોમીઓ.

મીરજાપુર-અમદાવાદ.

પ્રકરણ ૩૦ મું.

હઝરત ખાલીદની વફાત.

લશ્કરી ઓઢા ઉપરથી પદબ્રજ કરવાથી હઝરત ખાલીદ ઘણા દિલગીર થયા અને તે દિલગીરીને લીધે હીન્દી સન ૧૭ ની આખેરીમાં આ અસાર સંસારનો ત્યાગ કરી ગયા. મરણ પ્રસંગે તેમને એજ શોક હતો કે “ મારો દેહ રણભૂમીમાં કેમ પડ્યો નહિ ” બે કે હઝરત ખાલીદની વફાતને લાંબો સમય થઈ ગયો છે, છતાં તેમની છીર્તા તો સદા અમર રહેશે. તેમના શુરાતનનાં કામો આ વિશ્વના અંત પર્યંત ઈસ્લામીઓના અંતઃકરણમાં જળવાઈ રહી, તેમનો ધાર્મિક જુસ્સો જળવાયી રાખશે. સૈનિકો તેમને એક દેવતા સમાન સન્માન આપતા હતા. તેમની વફાતથી હઝરત ઉમર ફારુક રહી. પણ ઘણા દિલગીર થયા અને જ્યારે તેમણે સાંભળ્યું કે હઝરત ખાલીદ એક થોડો, એક તલવાર અને એક અનુચર સિવાય બીજી કંઈ મિત્રકંઠ મુઠી ગયા નથી, ત્યારે તે નામદાર પોતાની જુલને માટે ઘણો પસ્તાવો કરવા લાગ્યા, અને હઝરત ખાલીદની કબર ઉપર જઈ સારી પેંડ

રહ્યા. ૧ જ્યારે હજરત ખાલીફને ભૂમીદાહ કરવામાં આવ્યા, ત્યારે મુગયરાવંશની સઘળી અબ્બાસીઓ કબ્રસ્તાનમાં જઈ તેમની કબર ઉપર પુષ્પ ચઢાવ્યાં.

૧ હજરત ઉમર રહી નો ઇન્સાફ અહીં જણાઈ આવે છે તે નામદાર પ્રસંગ અને જ્યાયને અનુસરીને કામ કરનારા પુરૂષ હતા.

હલીમાખાનમ.

આર્ય સમાજીઓ જે ધાંધલ મગ્યાવી ઇસ્લામ સામે બળાપો કરી રહ્યા છે તેનો સચોટ રદ, વાર્તાના રૂપમાં હલીમાખાનમ નામે ઇસ્લામી બાળાના મુખે કરેલ છે. દરેક મુસલમાન ભાઈઓને વાંચવાલાયક છે. શીખત રૂ. ૧-૦-૦ પોષ્ટ અગ્રગ.

લખો:-મેનેજર.

પોલીટીકલ લોમીઓ-અમદાવાદ.

પ્રકરણ ૩૧ મું.

હઝરત ખાલીદનું કુટુંબ.

હઝરત ખાલીદને સંતતિ સુખ સાઈ હતું, પરંતુ શામ અને રૂમમાં પ્લેગ ચાલવાથી તેમનાં કેટલાંક બાળકો મરણ પામ્યાં. તેમના પુત્રોમાં સુલેમાન અને અબદુલરહેમાન સુવિખ્યાત હતા. કેટલાક ઇતિહાસવેત્તાઓનું કહેવું એમ છે કે હઝરત ખાલીદનો આખો પરિવાર પ્લેગથી ગુજરી ગયો હતો અને તેમનો વંશ રહેવા પામ્યો હતો નહિ. પરંતુ અફઘાન લોકો પોતાને તેમના વંશમાં ગણાવે છે. વળી શામ નગરમાં એક અરબ કુટુંબ પણ પોતાને તેમના વંશમાં ગણાવે છે અને હમણા પણ તે કુટુંબ ખાલીદના નામથી ઓળખાય છે.

✧ ભેદી લાશ. ✧

ઈટિફતીવ વાતોના શોખીનો માટે આ એક રસદાયક નોવેલ છે. કીમત રૂ. ૧) પોષ્ટ અલગ.

પોલિટિકલ ભોમીઆ—અમદાવાદ.

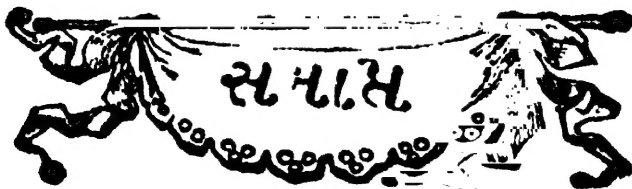
પ્રકરણ ૩૨ મું.

—૭૫૭—

હજરત ખાલીફની કબર.

—◆—

હજરત ખાલીફનો દેહ મદીનામાં પડ્યો કે હેમ્સમાં તે વિશે ઇતિહાસવેત્તાઓમાં મતભેદ છે. પરંતુ સામાન્ય માન્યતા એવી છે કે તે હેમ્સ નગરમાં વફાત પામ્યા હતા. પણ આગલા પ્રકરણમાં જતાં જ્યાં પ્રમાણે હજરત ફારુક રહી. એ તેમની કબર ઉપર જઈ રફન કર્યું હતું. હવે તે વખતે અમીરલમોમેનીનનો નિવાસ મદીનામાં હતો, તે ઉપરથી અનુમાન થઈ શકે છે કે હજરત ખાલીફની કબર પણ ત્યાંજ હોવી જોઈએ.

તૈયાર છે ! તૈયાર છે !! તૈયાર છે !!!

અરબનો ઇતિહાસ

(ભાગ ૧-૨-૩)

જેમાં

મહાન હજરત સ. અ. વ. ની વફાત પછી, ખલીફાની ગાદી ઉપર આવનારા ચારે ખલીફાઓએ કેવાં અદ્ભૂત પરાક્રમે કરી ઇસ્લામની પ્રતીષ્ઠા જાળવી રાખી હતી અને અથાગ મહેનત કરી ઇસ્લામનો ફેલાવો કર્યો હતો તેનું આખેહુખ વર્ણન આપવામાં આવ્યું છે. તે ઉપરાંત ઉમ્મીયા અને અબ્બાસી વંશનો અહેવાલ અને સ્પેન તથા આફ્રીકાની તવારીખ પણ આપવામાં આવેલ છે, પુસ્તક એવું તો સરસ છે કે એકવાર હાથમાં લીધા પછી પૂરું વાંચ્યા વિના મૂકવાનું મન થતું નથી.

ઇસ્લામી ઇતિહાસ જાણવો દરેક ઇસ્લામીની ફરજ છે અને તેથી દરેક કુટુંબમાં તેની એકએક નકલ હોવીજ જોઈએ. ગ્લેઝ કાગળ અને પાકાં સોનેરી પુંઠાવાળાં પુસ્તક છે. કીંમત.

ભાગ ૧ લો. રૂ. ૨-૦-૦ પો. અલગ.

ભાગ ૨ જો. રૂ. ૩-૮-૦ ”

ભાગ ૩ જો. રૂ. ૨-૦-૦ ”

લખો-મેનેજર,

પોલીટીકલ ભોમીઆ-અમદાવાદ.

